

Народна банка на Република Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

септември 2016 година

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба - влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (април – август 2016 година) и споредба со последните макроекономски проекции (април 2016 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во претходниот циклус на проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Во периодот од априлската проекција наваму дојде до влошување на глобалното економско окружување, како последица на одлуката за излез на Велика Британија од Европската Унија (Брегзит). Ваквиот исход доведе до надолни ревизии на проектираниот раст на светската економија¹, при значително зголемување на економската, политичката и институционалната неизвесност. Сепак, се оценува дека краткорочните ефекти врз активноста во еврозоната нема да бидат толку изразени, имајќи ги предвид остварувањата во првата половина од годината. Така, закрепнувањето на еврозоната продолжи и во вториот квартал, кога беше забележана квартална стапка на раст на БДП од 0,3% (односно 1,6% на годишна основа), што претставува минимално забавување во однос на првиот квартал. Закрепнувањето на европската економија има и одредени позитивни ефекти и врз пазарот на труд, при што стапката на невработеност благо се намали од 10,2% во април, на 10,1% во јули. Најновите проекции на ЕЦБ укажуваат на **натомошно закрепнување во еврозоната со минимално пониски стапки на раст на БДП во наредниот период** во однос на претходните проекции², првенствено поради понискиот раст на извозот, што во најголем дел ја одразува пониската странска побарувачка при послаба побарувачка од Велика Британија по референдумот. Од друга страна, се очекува дека растот и понатаму ќе се должи најмногу на домашната побарувачка, во услови на стимулирачка монетарна политика, сè уште ниски цени на нафтата, подобрени движења на пазарот на труд и напредок на процесот на раздолжување. Притоа, ризиците за растот на еврозоната претежно се надолни и главно се поврзани со неизвесноста околу надворешното окружување. Во однос на инфлацијата, податоците за август покажуваат задржување на темпото на годишен раст на вкупната инфлација од 0,2%, како и минимално забавување на базичната инфлација на 0,8%. Најновите проекции на ЕЦБ **не содржат позначителни ревизии на очекуваните стапки на инфлација во еврозоната** во наредниот период³. Очекуваната минимална инфлација во 2016 е резултат на негативниот придонес од цената на нафтата. Во наредните две години инфлацијата постепено ќе забрзува како резултат на исцрпувањето на надолниот ефект од цените на нафтата, како и на продолженото економско закрепнување и растот на увозните цени. Во вакви околности, ЕЦБ и натаму води приспособлива монетарна политика. На последниот состанок на ЕЦБ за монетарната политика,

¹ ММФ, Светски економски преглед, ажурирање, јули 2016 година.

² Извор: ЕЦБ, најнови проекции според кои стапката на раст на реалниот БДП се проценува на 1,7%, 1,6% и 1,6% за 2016, 2017 и 2018 година, соодветно. Според претходните (јунски) проекции, растот беше проценет на 1,6%, 1,7% и 1,7% за 2016, 2017 и 2018 година, соодветно.

³ Најновите проекции за инфлацијата се 0,2%, 1,2% и 1,6% за 2016, 2017 и 2018 година, соодветно, наспроти јунските проекции од 0,2%, 1,3% и 1,6% за 2016, 2017 и 2018 година, соодветно.

одржан на почетокот на септември, основната каматна стапка беше задржана на ниско ниво, а непроменети се и нестандартните монетарни мерки.

Гледано низ призмата на одделните квантитативни показатели за надворешното окружување на македонската економија, тековната оценка е дека одлуката за излез на Велика Британија од Европската Унија нема да се одрази врз странската ефективна побарувачка во 2016 година, меѓутоа негативните ефекти се очекуваат во 2017 година. Поточно, оценката за растот на странската побарувачка во 2016 година не е променета во однос на априлскиот циклус, додека поголема надолна ревизија е извршена за 2017 година. Кај **странската ефективна инфлација** се направени надолни корекции на очекувањата за 2016 и 2017 година. **И понатаму се очекува пад на цените на примарните производи во 2016 година и нивно закрепнување во 2017 година,** при дивергентни насоки на ревизиите по одделни производи. Така, кај **светските цени на нафтата**, за 2016 година се очекува помал пад на цените, а за 2017 година се очекува малку поголем раст, при што ценовното ниво ќе биде малку повисоко од претходно очекуваното. Кај **цените на металите**, најновите видувања за 2016 година се во различна насока, при што кај никелот се очекува помал пад, а кај бакарот поголем пад од претходно предвидениот, додека во 2017 година се очекува повисок раст на цената на никелот и минимално понизок раст на цената на бакарот. Во однос на светските **цени на храната**, и во 2016 година не се очекуваат притисоци врз домашната инфлација, во услови на очекуван, значително подлабок пад на цените на пченицата и пченката, при подобрени согледувања за производството. За 2017 година се предвидува послаб раст на цените на храната од претходно проектираниот. Сепак, треба да се има предвид дека оценките за цените на овие примарни производи се исклучително променливи. Најновите оценки упатуваат дека во оваа и во наредната година **каматната стапка ЕУРИБОР** ќе следи слична патека на движење како и во априлските проекции, што е во согласност со непроменетата поставеност на монетарната политика на ЕЦБ.

Споредбата на последните макроекономски показатели со нивната проектирана динамика во рамки на основното сценарио од априлскиот циклус проекции дава различна слика за отстапувањата во одделните сегменти од економијата. Согласно со објавените проценети податоци за БДП, економската активност во вториот квартал се зголемила со слично темпо на раст како во првиот квартал, динамика што не соодветствува со поместувањата кај високофреквентните показатели коишто упатуваа на забавување на растот во вториот квартал. Во однос на проекцијата, како и во првиот квартал, и во вториот квартал растот е понизок од очекуваниот, а главната причина е понискиот раст на бруто-инвестициите во однос на очекувањата. Расположливите високофреквентни показатели за движењата во одделните економски сектори навестуваат продолжување на растот во третиот квартал, но оцената е заснована врз мошне мал обем на расположливи податоци. **Сè на сè, остварувањата во првата половина од годината се пониски во однос на априлската проекција, што упатува на потенцијално надолно отстапување од проектираниот економски раст за целата 2016 година.** Воедно, домашните некономски фактори поврзани со политичките случувања во земјата и понатаму ја зголемуваат неизвесноста околу остварувањата и оцените за економската активност. Во однос на инфлацијата, во август потрошувачките цени и натаму се намалуваат на годишна основа, но послабо во споредба со вториот квартал од годината. Исто како и претходниот месец, и во август продолжи намалувањето на цените на храната и на енергијата, додека базичната инфлација се задржа во позитивната зона. Корекциите на клучните влезни претпоставки се во различна насока, но

амбиентот на ниски глобални цени и понатаму е присутен. Остварените движења на цените во август 2016 година заедно со поместувањето кај влезните претпоставки, засега упатуваат на мали надолни отстапувања во однос на проекцијата на инфлацијата за 2016 година.

Најновите податоци за девизните резерви (приспособени за ефектите од ценовните и курсни разлики и ценовните промени на хартиите од вредност), укажуваат на повисок раст од очекуваниот за третиот квартал од годината, според априлската проекција. Отстапувањата во голема мера се должат на повисокиот износ на надворешно задолжување на државата во овој квартал во однос на очекуваниот за оваа година. Така, гледано и преку факторите на промена, растот на резервите главно произлегува од трансакциите за сметка на државата, заради издадената еврообврзница, а потоа, во помал дел и од девизните депозити на домашните банки кај НБРМ и интервенциите на НБРМ на девизниот пазар, коишто во текот на јули и август се однесуваат на нето-откуп на девизи. Од показателите за надворешниот сектор, расположливи се податоците за нето-откупот од менувачкото работење заклучно со август, коишто укажуваат на движење на приватните трансфери во проектираните рамки. Истовремено, податоците за надворешнотрговската размена со јули упатуваат на малку понизок трговски дефицит за третиот квартал од очекуваниот. Сепак, периодот на оцена е многу кус за да се дадат посигурни констатации во овој домен. Анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие постојано се движат во сигурната зона.

Во однос на движењата во монетарниот сектор, во текот на јули 2016 година монетарните инструменти придонесоа за мало креирање ликвидност во однос на крајот на вториот квартал, наспроти посилното повлекување предвидено за третото тримесечје, согласно со априлската проекција. Гледано според билансот, пониското ниво на монетарните инструменти се објаснува со повисоката позиција на државата кај НБРМ и на отстапувањата кај примарните пари. **Финалните податоци заклучно со јули** покажуваат проширување на депозитната база за 0,2% на месечна основа, што доаѓа по постојаното намалување во претходните три месеци. Притоа, позитивните поместувања се резултат на стабилизирањето на депозитите на корпоративниот сектор, при натамошно посолидно зголемување на депозитите на домаќинствата втор месец по ред. Ваквите остварувања се јасен сигнал за понатамошното стабилизирање на согледувањата на домашните економските субјекти. На годишна основа, вкупните депозити во јули се повисоки за 3,4% што е под проекцијата од 7,4% за третиот квартал на 2016 година. Во однос на кредитниот пазар, во јули вкупните кредити бележат месечен пад од 0,3%, наспроти значителното намалување од 1,9% во јуни. Притоа, остварениот пад е целосно резултат на пониските кредити на корпоративниот сектор, при умерен раст на кредитите на домаќинствата. Ваквите остварувања и натаму се под влијание на ефектите од преносот на дел од сомнителните и спорни побарувања на банките на вонбилансна евиденција, согласно со одлуката на НБРМ⁴, но со значително послаб ефект во споредба со претходните три месеци. На годишна основа, вкупните кредити се повисоки за 3% (8,2% доколку се изолира ефектот од преносот, што е блиску до проекцијата од 7,9% за третиот квартал, согласно со априлската проекција).

⁴ На 17.12.2015 година, Советот на Народната банка ја усвои Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за управување со кредитниот ризик, според која, најдоцна до 30 јуни 2016 година банките имаат обврска да ги отпишат (и да продолжат да ги отпишуваат) сите побарувања коишто се целосно резервирани подолго од две години, односно кај кои пред најмалку две години банката го утврдила и целосно го покрила кредитниот ризик од ненаплата. И покрај отпишувањето на овие побарувања, односно нивниот пренос на вонбилансна евиденција, банките го задржуваат правото за нивна наплата.

Во периодот јануари – јули 2016 година, во Буџетот на Република Македонија беше остварен дефицит од 8.953 милиони денари, што претставува 38,7% од планираниот буџетски дефицит, согласно со Ребалансот на Буџетот за 2016 година⁵. Остварениот дефицит во најголем дел беше финансиран преку задолжување на државата со емисија на еврообврзница на меѓународните финансиски пазари.

Последните макроекономски показатели и оценки упатуваат на промени кај некои клучни варијабли за монетарната политика и поизразени ризици во однос на основното сценарио дадено во рамки на априлските проекции. Најновите податоци за девизните резерви (приспособени за ценовните и курсните разлики и ценовните промени на хартиите од вредност) укажуваат на повисок раст од очекуваниот за третиот квартал од годината, главно како резултат на повисокиот износ на надворешно задолжување на државата. Воедно, се забележува значително стабилизирање на притисоците на девизниот пазар, при што НБРМ интервенира со нето-откуп на девизи во текот на јули и август. Сите показатели за адекватноста на девизните резерви постојано се движат во сигурната зона. Расположливите високофреквентни показатели за економската активност навестуваат продолжување на растот во третиот квартал на 2016 година. Сепак, остварувањата во првата половина од годината се пониски од очекувањата што упатува на потенцијално понизок раст на БДП во 2016 година во однос на очекуваниот. Во однос на инфлацијата, досегашните остварувања и оценките за увозните цените засега упатуваат на мали надолни отстапувања во однос на проекцијата на инфлацијата за 2016 година. Во рамки на монетарниот сектор, податоците за јули упатуваат на видливо стабилизирање на очекувањата, при раст на вкупните депозити и раст на штедењето на населението во домашна валута. На кредитниот пазар, доколку се исклучат ефектите од регулаторните промени, кредитната активност во јули бележи мало намалување во споредба со претходниот месец, главно под влијание на падот на кредитите на корпоративниот сектор, додека кредитите на населението бележат месечен раст. Остварувањата кај депозитите на крајот на јули се послаби од очекуваните за третиот квартал од 2016 година и упатуваат на отстапувања од проектираното ниво во априлската проекција. Кредитната активност, без ефектите од регулаторните измени е во согласност со проекциите, но со оглед на слабата динамика на депозитите, како основен извор на финансирање, ризиците за идните движења на кредитниот пазар се присутни.

Со оглед на преземениот пакет мерки на почетокот на мај од страна на Народната банка, се очекува понатамошна стабилизација на очекувањата и нормализирање на тековите. Во секој случај, неизвесноста поврзана со домашните политички случувања и со глобалното окружување сè уште е присутна. Ваквите состојби наметнуваат потреба од постојано следење на остварувањата и редовно преоценување на ризиците и нивното значење во контекст на остварувањето на монетарните цели.

⁵ Се однесува на Ребалансот на Буџетот за 2016 година од 30 август 2016 година.

Селектирани макроекономски показатели ¹	2015								2016									
	2012	2013	2014	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	2015	јан	фев	мар	Кв.1	апр	мај	јун	Кв.2	јул	авг
I. Реален сектор индикатори																		
Бруто домашен производ (годишна реален раст)²	-0.5	2.7	3.5	3.8	3.4	3.6	3.9	3.7				2.0						
Индустриско производство³																		
стапка на промена (годишна)	-2.8	3.2	4.8	1.5	0.1	5.7	11.7	4.9	8.0	15.2	8.9	10.7	3.6	5.3	-4.4	1.3		
кумулятивна просечна стапка	-2.8	3.2	4.8	1.5	0.8	2.5	4.9	4.9	8.0	11.7	10.7	10.7	8.7	8.0	5.6	5.6		
Инфлација⁴																		
ЦПИ Инфлација (годишна) ⁵	4.7	1.4	-0.3	-0.9	0.3	-0.2	-0.4	-0.3	0.1	0.0	-0.4	-0.1	-0.7	-0.7	-0.7	-0.7	-0.3	-0.3
ЦПИ Инфлација (кумулятивна просечна)	3.3	2.8	-0.3	-0.9	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3	0.1	0.1	-0.1	-0.1	-0.2	-0.3	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4
Базична инфлација (кумулятивна просечна)	2.1	3.0	0.6	-0.4	0.1	0.3	0.5	0.5	1.6	1.6	1.7	1.7	1.6	1.6	1.6	1.6	1.5	1.5
Базична инфлација (годишна)	2.1	3.0	0.6	-0.4	0.7	0.7	1.0	0.5	1.6	1.6	1.8	1.7	1.6	1.2	1.5	1.5	1.2	1.2
Работна сила																		
Стапка на невработеност	31.0	29.0	28.0	27.3	26.8	25.5						24.5						
II. Фискален сектор индикатори (Централен Буџет и Буџети на Фондови)																		
Вкупни буџетски приходи	138,115	140,248	145,929	37,779	40,352.0	39,314.0	43,762.0	161,207	12,923	12,925	14,742	40,590	14,820	13,344	13,261	41,425	14,985	
Вкупни буџетски расходи	155,840	159,505	168,063	44,080	43,572.0	43,667.0	49,313.0	180,632	14,611	15,696	15,917	46,224	14,318	14,529	13,889	42,736	16,992	
Буџетско салдо (готовинска основа)	-17,725	-19,257	-22,134	-6,301	-3,220.0	-4,353.0	-5,551.0	-19,425	-1,688	-2,771	-1,175	-5,634	502	-1,185	-628	-1,311	-2,007	
Буџетско салдо (% од БДП) ²	-3.8	-3.8	-4.2	-1.1	-0.6	-0.8	-1.0	-3.5	-0.3	-0.5	-0.2	-1.0	0.1	-0.2	-0.1	-0.2	-0.3	
III. Финансиски индикатори⁶																		
Парична маса (M4), годишна стапка на раст	4.4	5.3	10.5	8.8	9.2	6.2	6.8	6.8	4.5	5.4	6.2	6.2	3.8	3.7	2.5	2.5	3.6	
Вкупни кредити, годишна стапка на раст	5.4	6.4	10.0	9.2	9.0	8.8	9.5	9.5	8.6	8.7	8.4	8.4	7.5	6.4	3.5	3.5	3.0	
Вкупни кредити на населението	6.5	10.2	11.8	12.1	12.4	12.8	12.9	12.9	12.6	12.8	13.0	13.0	12.8	12.2	8.8	8.8	8.1	
Вкупни кредити на претпријатија	4.5	3.8	8.6	7.1	6.7	6.0	7.1	7.1	5.5	5.8	5.1	5.1	3.7	2.0	-0.5	-0.5	-0.8	
Вкупни депозити (со депозитни пари), годишна стапка на раст	4.9	6.1	10.4	8.4	8.9	5.7	6.5	6.5	4.3	5.3	6.2	6.2	3.1	3.7	2.3	2.3	3.5	
Вкупни депозити на население	7.2	6.7	8.9	8.1	6.2	5.0	4.1	4.1	3.6	3.5	3.1	3.1	0.9	-0.4	0.2	0.2	0.2	
Вкупни депозити на претпријатија	-1.6	3.1	15.7	9.0	17.8	7.1	13.0	13.0	6.4	11.8	16.0	16.0	9.2	14.5	5.6	5.6	11.8	
Каматни стапки⁷																		
Каматна стапка на БЗ	3.73	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
Активни каматни стапки																		
денарски (агрегатна, за денарски и денарски со девизна клаузула)	8.5	8.0	7.5	7.3	7.1	7.0	6.9	7.1	6.8	6.7	6.7	6.7	6.7	6.6	6.6	6.6	6.6	6.6
девизни	7.0	6.5	6.3	6.0	5.9	5.8	5.8	5.9	5.7	5.7	5.6	5.6	5.5	5.5	5.5	5.5	5.4	5.4
Пасивни каматни стапки																		
денарски (агрегатна, за денарски и денарски со девизна клаузула)	5.1	4.4	3.7	3.2	3.0	2.7	2.6	2.9	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5
девизни	2.2	1.8	1.4	1.5	1.3	1.2	1.1	1.3	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.0	1.1	1.0	1.0
IV. Надворешен сектор индикатори																		
Биланс на тековна сметка (во милиони ЕУР)	-240.0	-134.1	-68.7	-46.5	-82.1	130.9	-129.6	-127.3	27.6	-5.1	-34.0	-11.5	-82.5	-64.2	-22.6	-169.4		
Биланс на тековна сметка (% од БДП) ⁸	-1.6	-1.6	-0.8	-0.5	-0.9	1.4	-1.4	-1.4	0.3	-0.1	-0.4	-0.1	-0.9	-0.7	-0.2	-1.8		
Трговски биланс (во милиони ЕУР)⁹	-1,946.7	-1,748.1	-1,757.9	-378.1	-446.5	-362.3	-538.7	-1,725.7	-65.8	-131.6	-175.8	-373.2	-160.8	-175.7	-164.8	-501.4	-118.9	
Трговски биланс (% од БДП) ⁹	-25.7	-21.6	-20.7	-4.2	-4.9	-4.0	-5.9	-19.0	-0.7	-1.4	-1.9	-3.9	-1.7	-1.9	-1.7	-5.3		
Увоз (во милиони ЕУР)	-5,070.6	-4,983.3	-5,504.5	-1,308.1	-1,481.7	-1,394.0	-1,593.2	-5,776.9	-354.1	-477.5	-525.0	-1,356.5	-529.4	-531.2	-497.1	-1,557.6	-510.3	
Извоз (во милиони ЕУР)	3,124.0	3,235.2	3,746.6	929.9	1,035.2	1,031.7	1,054.4	405.1	288.3	345.9	349.2	983.3	368.5	355.4	332.3	1,056.2	391.4	
стапка на раст на увозот (годишна)	0.3	-1.7	10.5	5.4	8.2	-0.7	6.9	4.9	-3.1	16.8	-1.6	3.7	6.3	13.1	-3.3	5.1	0.9	
стапка на раст на извозот (годишна)	-2.8	3.6	15.8	13.9	9.9	4.5	5.4	8.1	-1.2	15.6	3.0	5.7	24.8	-1.0	-12.8	2.0	12.8	
Странски директни инвестиции (во милиони ЕУР)	131.1	229.4	197.4	68.0	46.5	5.5	50.7	170.7	-0.2	36.5	30.0	66.4	30.9	34.2	-16.1	49.0		
Надворешен долг																		
Бруто надворешен долг (во милиони ЕУР)	5171.7	5219.7	5992.3	6251.5	6359.8	6240.1	6353.7	6353.7				6707.4						
јавен сектор	2162.1	2172.4	2846.8	3024.7	3059.8	3036.6	2935.4	2935.4				3282.3						
јавен сектор/БДП (во %)	28.5	26.7	33.4	33.3	33.7	33.4	32.3	32.3				34.7						
приватен сектор	3009.5	3047.4	3145.5	3226.9	3300.0	3203.5	3418.3	3418.3				3425.2						
Бруто надворешен долг/БДП (во %)	68.2	64.0	70.3	68.8	70.0	68.6	69.9	69.9				70.9						
Бруто девизни резерви (во милиони ЕУР)⁹	2,193.3	1,993.0	2,436.5					2,261.7	2,246.9	2,253.4	2,266.3		2,193.8	2,164.3	2,158.8		2,588.2	2,676.6

¹ Во пресметките на релативните индикатори, до 2015 година користен е БДП од официјалното соопштение на ДЗС. За 2016 година се користе проецираното ниво од НБРМ од проекцијата од април 2016 година.

² Прелиминарни податоци за 2014 година. Проекти податоци за 2015 година.

³ Стапките на промена кај Индексот на индустриско производство се според база 2010=100.

⁴ Трошоци на живот пресметани според СОЈСОР.

⁵ Инфлацијата за податоците по години се однесува на денарски тековна година/денарски претходна година.

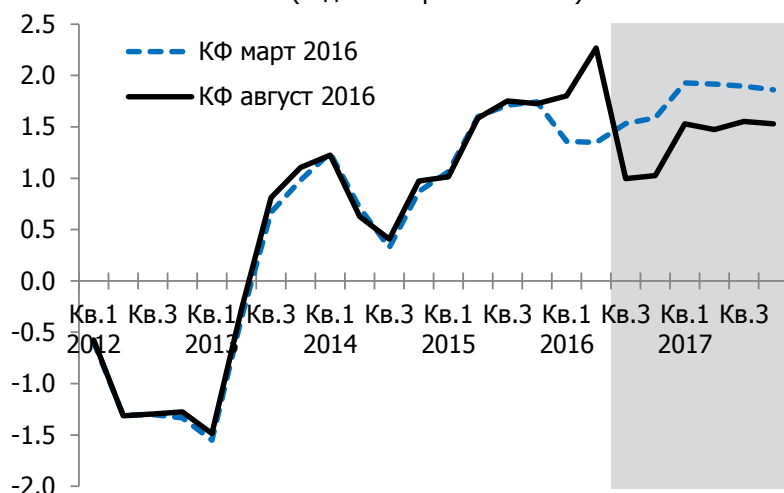
⁶ Пресметките се направени согласно податоците од новата Методологијата за илустрирање на стандардните форми на монетарните биланси и прегледи и новиот контин план (кој стани во сила од 01.01.2009 година).

⁷ Почнувајќи од Јануари 2015 година податоците за активните и пасивните каматни стапки се според новата методологија на НБРМ.

⁸ Трговски биланс согласно надворешно-трговска статистика (на ц.и.ф. основа).

⁹ Податоците од 2008 година вклучуваат accrued interest. Последните достапни податоци за бруто девизните резерви се прелиминарни податоци.

Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРМ.

Најновите оценки за раст на странската ефективна побарувачка⁶ во 2016 година остануваат исти како во априлската проекција, и покрај исходот од британскиот референдум...

...односно, и натаму се очекува дека годишниот раст ќе изнесува 1,5%.

Поголеми економски ефекти од Брежит се очекуваат во 2017 година, кај поголемиот број од трговските партнери...

...при што, сега се оценува дека растот на странската побарувачка ќе изнесува 1,5%, наспроти априлската проекција од 1,9%...

...што главно произлегува од намалените очекувања за економскиот раст на Германија, и во помала мера, на Италија и на Грција.

Во споредба со април, странската ефективна инфлација е ревидирана надолу во целиот период на проекции.

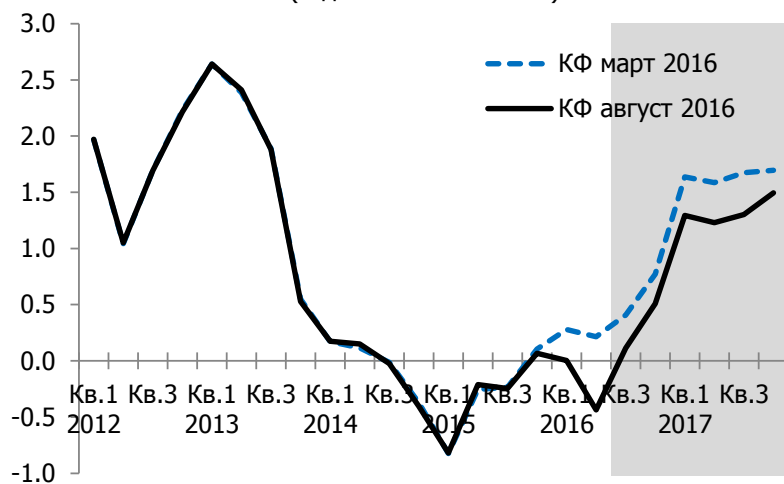
Така, најновите оценки упатуваат на непроменето ниво на странските цени во 2016 година (стапка од 0%), наспроти очекуваниот раст од 0,4% во априлската проекција...

...при надолни ревизии кај речиси сите земји партнери, со најголем придонес од земјите од блиското окружување (Србија⁷ и Бугарија), во услови на очекувања за пад наместо раст на цените.

Надолна ревизија е извршена и за 2017 година, за кога се очекува дека странската инфлација ќе изнесува 1,3% (1,7% во април)...

...пред сè како резултат на понискиот

Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРМ.

⁶ Анализата на странската ефективна побарувачка и инфлација се заснова врз проекциите на меѓународната компанија за економски анкети „Консензус форкаст“.

⁷ Инфлацијата во Србија е коригирана за промените во девизниот курс.

очекуван раст на цените во Србија, Хрватска и Германија.

Според најновите оценки⁸, проекциите на цената на нафтата од типот „брент“ се минимално ревидирани во однос на априлските проекции...

...така што сега се очекува дека падот на цените во 2016 година ќе биде малку понизок, а растот во 2017 година малку повисок од претходно очекуваниот.

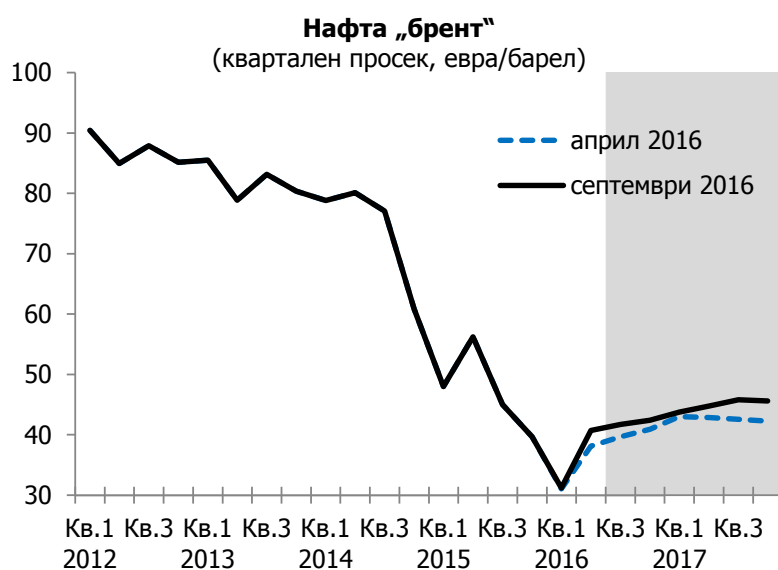
Притоа, не се очекува поголема промена кај идното движење на цената на нафтата, земајќи ја предвид сè уште слабата побарувачка, натамошниот раст на производството на земјите членки на ОПЕК, високите залихи и очекувањата за јакнење на САД-доларот. Иако постојат одредени сигнали за евентуален раст на цените на нафтата, поврзано со најавените разговори на земјите членки на ОПЕК и Русија за повторно договарање околу нивото на производството, сепак таквиот договор е проследен со скептицизам од страна на пазарните учесници.

Ревизиите на цените на металите се во различна насока, при поповолни очекувања кај никелот, а понеповолни кај бакарот.

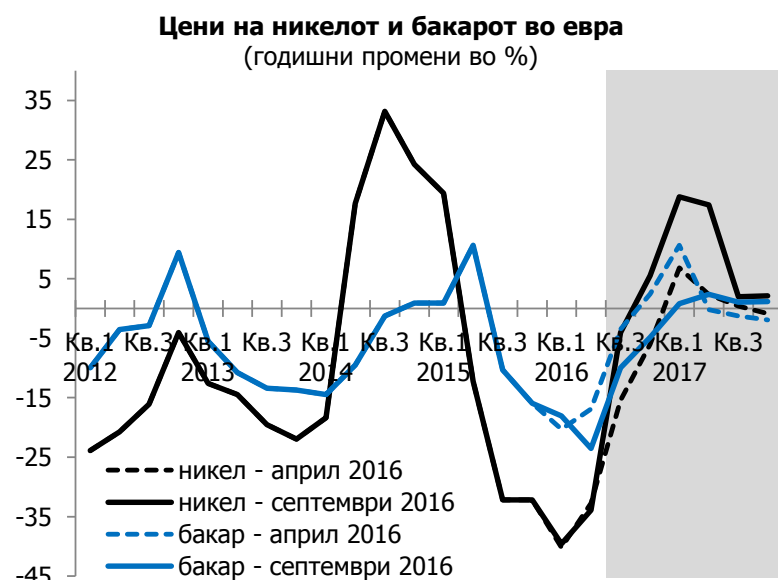
Така, сега се очекува помал пад на цената на никелот во 2016 година...

...во услови на повисоко остварено ниво во почетокот од третиот квартал и очекувања за одржување на тоа ниво до крајот на годината, поради очекувањата за намалување на глобалното производство (пониска понуда од Филипини⁹)...

...додека за цената на бакарот се предвидува малку поголем пад, при

Извор: ММФ и пресметки на НБРМ.

Извор: ММФ и пресметки на НБРМ.

⁸ За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

⁹ Новите власти во Филипини започнаа ревизија на работењето на рудниците од аспект на нивното влијание врз животната средина, што би можело да доведе до затворање на одредени рудници коишто предизвикуваат штета за околината. Истовремено, ставен е мораториум за издавање нови дозволи за ископ.

натамошен раст на залихите.

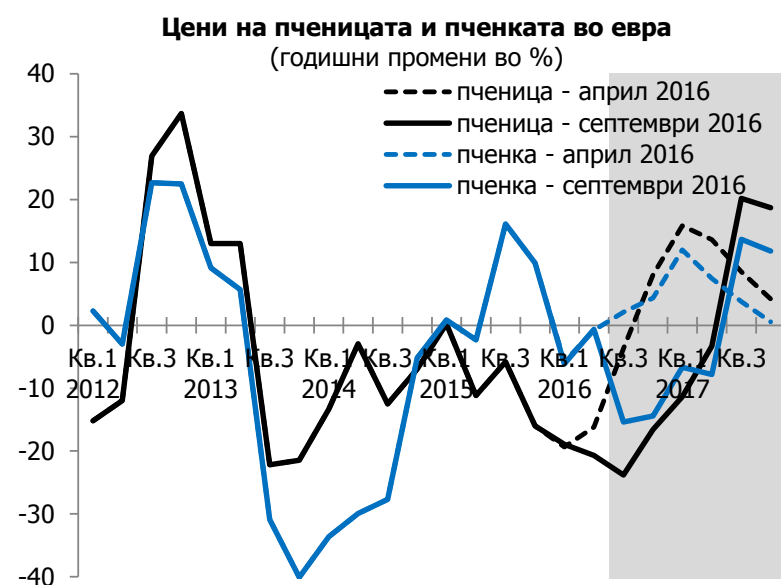
Во 2017 година се очекува закрепнување на цените на металите. Притоа, во споредба со априлските проекции, кај цената на никелот сега се очекува повисок раст, додека за цената на бакарот се очекува дека ќе оствари минимално понизок раст.

Цените на примарните прехранбени производи се ревидирани надолу во целиот период на проекции.

Така, најновите оценки за **2016 година** за цената на пченицата покажуваат двојно поголем пад во споредба со априлската проекција, што се објаснува со подобрените производствени изгледи, особено во регионот на Црното Море...

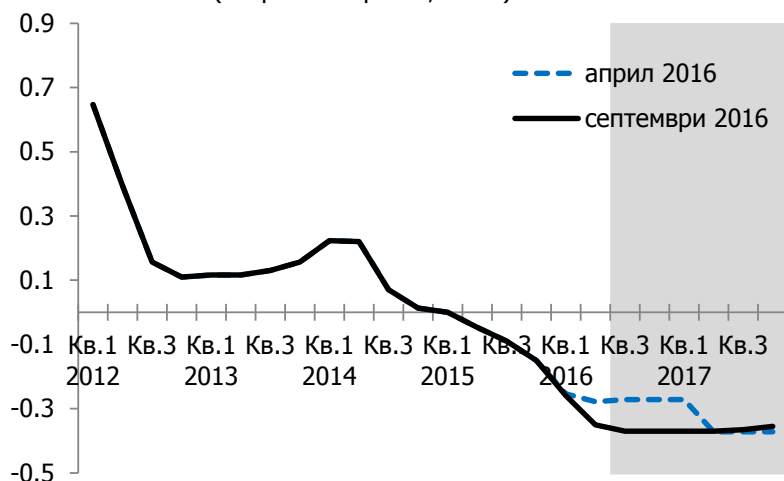
...а поголем проектиран пад од претходно очекуваниот е забележан и кај цените на пченката, што се должи на поповолните временски услови во главните производствени региони на САД и зголемениот потенцијал на приносите од тековната година.

Се очекува дека цените на житарките во 2017 година ќе остварат раст, којшто ќе биде помал во споредба со априлските проекции.

Извор: ММФ и пресметки на НБРМ.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРМ.

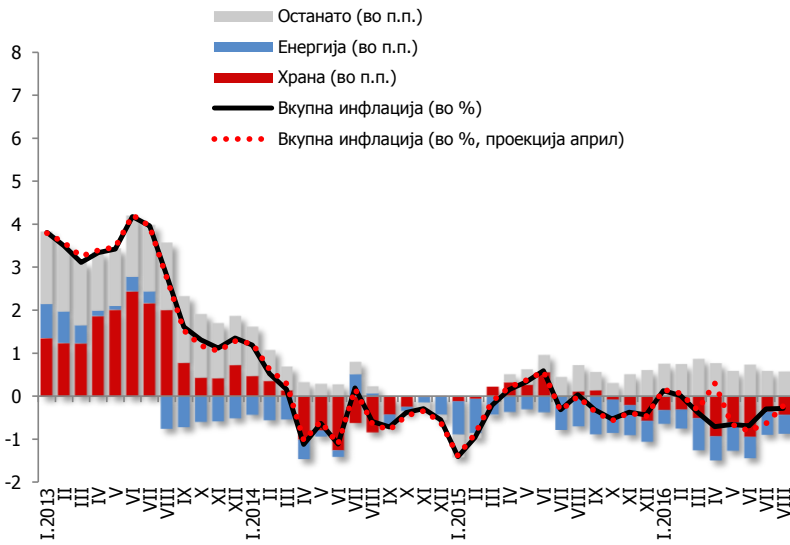
Во согласност со олабавената монетарна политика на ЕЦБ, и понатаму на европските пазари се очекува задржување на каматните стапки на ниско или негативно ниво. Следствено, нема поголеми промени кај тековните оценки во однос на идното движење на едномесечниот ЕУРИБОР во споредба со априлските оценки.

Притоа, и натаму се очекува дека краткорочната каматна стапка на пазарот на пари ќе се задржи подолго време во негативната зона...

...и дека во просек ќе изнесува -0,34% во 2016 и -0,37% во 2017 година, во споредба со -0,27% и -0,35%, соодветно, во априлската проекција.

Стапка на инфлација

(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

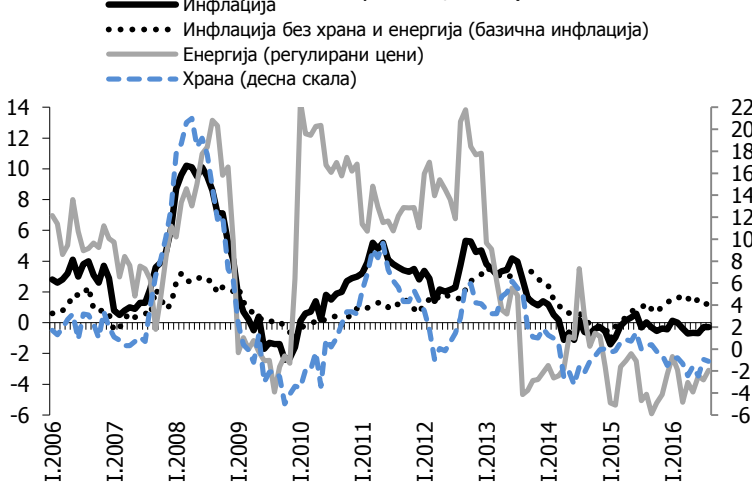
Извор: ДЗС и НБРМ.

Во август 2016 година домашните потрошувачки цени се намалија за 0,1% на месечна основа...

...како последица на пониските цени на енергијата, додека базичната инфлација и натаму се зголемува. Цените на храната се задржаа на истото ниво како во претходниот месец.

Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

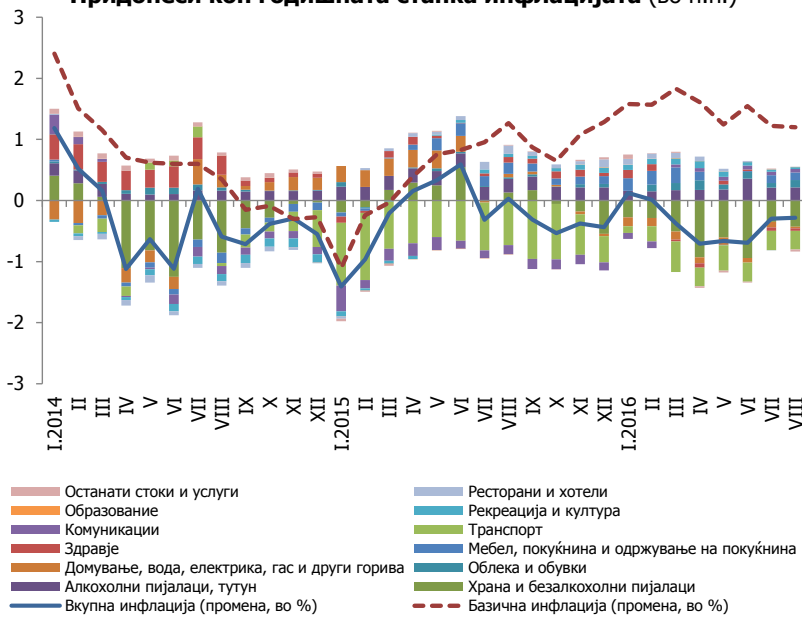

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Во согласност со месечното намалување, годишната стапка на инфлација во август остана во зоната на негативни промени и изнесуваше -0,3%, што сепак преставува значително забавување на годишниот пад од 0,7% во вториот квартал од годината.

Во однос на проекцијата, промените на домашните цени во август 2016 година укажуваат на можно мало надолно отстапување во споредба со очекуваната стапка на инфлација за 2016 година во рамки на априлскиот циклус проекции.

Придонеси кон годишната стапка инфлацијата (во п.п.)

Извор: ДЗС и НБРМ.

Базичната стапка на инфлација во август забележа месечен раст од 0,2%, додека на годишна основа изнесуваше 1,2%, исто како и во претходниот месец.

Гледано од аспект на структурата на базичната инфлација, во август се забележува мал раст кај цените на повеќето категории во рамки на базичната инфлација, при што највисок придонес имаат цените на тутунот¹⁰, обувките, цените во категоријата „мебел, покуќнина и одржување на покуќнина“ и цените на транспортните услуги.

Надворешните влезни претпоставки за 2016 година, коишто влегуваат во проекцијата на инфлацијата, се ревидирани во различна насока...

Странски ефективни* и домашни цени на храна

(индекси, 2005 = 100)

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондериран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на РМ.
Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРМ.

...при минимална нагорна корекција кај цената на нафтата и надолна корекција на очекуваните цени на пченката, пченицата и странската ефективна инфлација.

Сепак, глобалните цени и натаму се ниски, така што не се дека очекува минималната нагорна корекција кај цената на нафтата ќе создаде притисоци врз движењето на домашните цени.

Остварувањата кај домашните цени во август, како и промените во очекуваните патеки на движење на егзогените варијабли, засега, упатуваат на мали надолни отстапувања во однос на проекцијата на инфлацијата за 2016 година. **Ризиците во поглед на проекцијата на инфлацијата и понатаму** главно се поврзани со неизвесноста околу очекуваното движење на цените на примарните производи.

¹⁰ Годишниот раст на цените на тутунот во август е комбинација на рамното покачување на цените на цигарите од пет денари по кутија во март 2016 година и покачувањето на цената на определен тип цигари во јуни 2016 година. Во јули 2016 година беше извршено дополнително зголемување на акцизите на цигарите (од 1 јули 2017 година до 1 јули 2023 година акцизата ќе се зголемува за 0,20 денари секоја година), но месечната промена на цените на тутунот на јули и во август не покажуваат ценовна корекција.

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Во јуни 2016 година, растот на просечната нето-плата и натаму забавува, сведувајќи се на **0,7%** (наспроти 1,1% во мај и 2,8% во првиот квартал од годината).

Гледано по одделни дејности, нагорно придвижување на платите во јуни е забележано кај земјоделството, индустријата и градежништвото.

Од друга страна, во услужниот сектор главно се забележува пад на платите при што намалувањето беше најизразено во финансискиот сектор, дејностите со недвижен имот, дејноста „стручни, научни и технички дејности“ и во дејноста „уметност, спорт и рекреација“.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

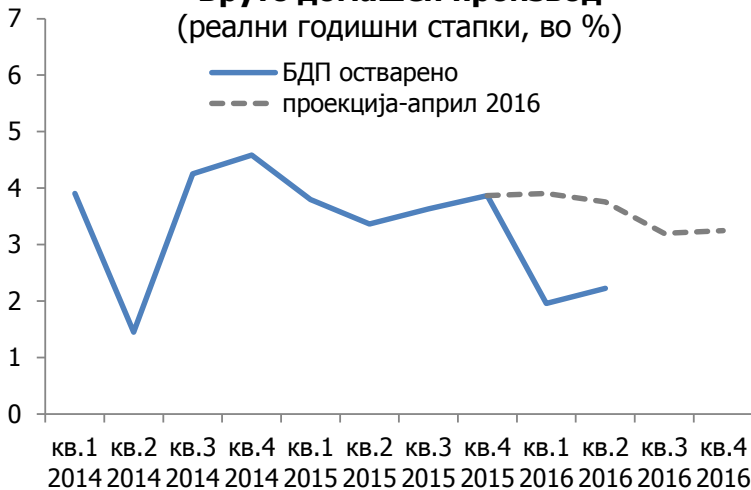

Извор: ДЗС.

Во услови на пад на трошоците на животот, во јуни **реалните плати** се зголемија за 1,4%.

Во вториот квартал нето-платата бележи номинален и реален годишен раст од 1,6% и 2,6%, соодветно. Реалниот раст на платите главно соодветствува со очекуваното движење за кварталот во рамки на априлската проекција, а одредено надолно отстапување има кај номиналната плата.

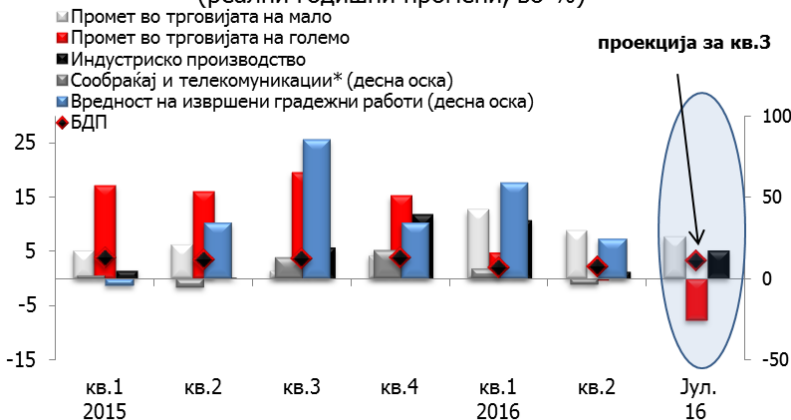
Бруто домашен производ
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и проекции на НБРМ.

Во вториот квартал на 2016 година реалниот годишен раст на БДП изнесува 2,2%, што претставува темпо на раст слично со оствареното во првиот квартал. Сепак, ваквата динамика не соодветствува со поместувањата кај високофреквентните показатели во текот на вториот квартал коишто упатуваа на позначително забавување на растот во овој период. Во споредба со априлската проекција, остварениот раст во вториот квартал е понизок во однос на проектираната стапка (3,8%).

Економски сектори
(реални годишни промени, во %)

* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

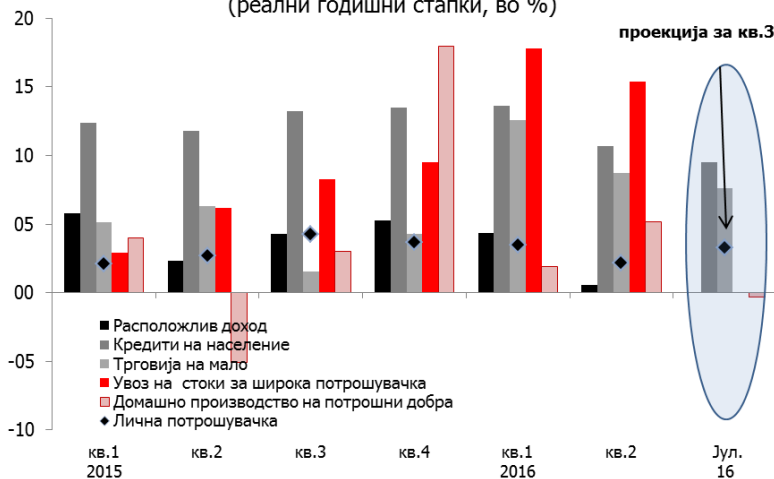
Од аспект на побарувачката, растот во вториот квартал произлегува од домашната побарувачка, додека нето-извозот бележи пад. Од одделните компоненти, највисок придонес кон растот имаат бруто-инвестициите, што е во согласност со очекувањата во априлската проекција, но темпото на раст е побавно во однос на очекуваното. Раст во вториот квартал е забележан и кај извозот и кај личната потрошувачка, додека јавната потрошувачка бележи пад.

Гледано од производната страна, растот на додадената вредност во најголем дел се објаснува со поместувањата во градежниот сектор. Од друга страна, во дел од економските сектори се забележува намалување на додадената вредност¹¹.

Високофреквентните податоци за третиот квартал на 2016 година упатуваат на натамошен раст на домашната економија. Сепак, треба да се нагласи дека овие оценки се засноваат врз мошне мал обем на расположливи податоци, а сè уште се актуелни и домашните неекономски фактори, поради што се зголемува

¹¹ Пад на додадената вредност во вториот квартал има во индустријата (вклучително и преработувачката индустрија), дејностите во врска со недвижен имот и во категориите „јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување; образование; дејности на здравствена и социјална заштита“ и „уметност, забава и рекреација; други услужни дејности; дејности на домаќинствата како работодавачи; дејности на домаќинствата коишто произведуваат разновидна стока и вршат различни услуги за сопствени потреби“.

Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

неизвесноста околу оцените за економската активност во третиот квартал.

Индустриското производство во јули забележа годишен раст од 5,1% (наспроти падот од 4,4% во јуни), што во најголем дел се објаснува со повисокото производство во преработувачката индустрија, а раст бележи и производството во енергетскиот сектор.

Од дејностите во рамки на преработувачката индустрија највисок придонес кон растот има производството на машини и уреди и производството на моторни возила, односно дејностите каде што произведуваат странските извозни капацитети.

Наспроти поволните движења во индустријата, во јули дојде до намалување на вредноста на прометот во вкупната **трговија**, одразувајќи го во најголем дел намалениот промет во трговијата на големо, додека прометот во трговијата со мало бележи раст.

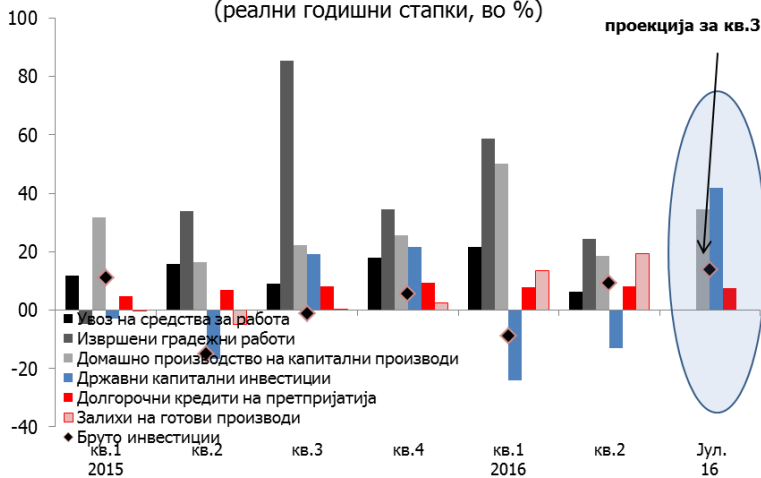
Расположливите показатели за агрегатната побарувачка главно ги потврдуваат оцените за раст на економската активност во третиот квартал на 2016 година, што е во согласност со очекувањата од априлската проекција.

Високофреквентните податоци за **личната потрошувачка** за третиот квартал на 2016 година упатуваат на нејзин натамошен раст...

...при натамошен солиден раст на кредитирањето на населението, пензиите и прометот во трговијата на мало.

Од индикативните категории за движењето на личната потрошувачка мал пад во јули е забележан кај бруто-приходите од ДДВ и домашното производство на потрошувачки

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

производи.

Расположливите краткорочни показатели за **инвестициската активност** упатуваат на годишен раст на инвестициите во третиот квартал на 2016 година...

...при натамошен раст на долгорочното кредитирање на корпоративниот сектор.

Истовремено, во јули е забележан двоцифрен раст на државните капитални расходи, а значително зголемување бележи и домашното производство на капитални производи.

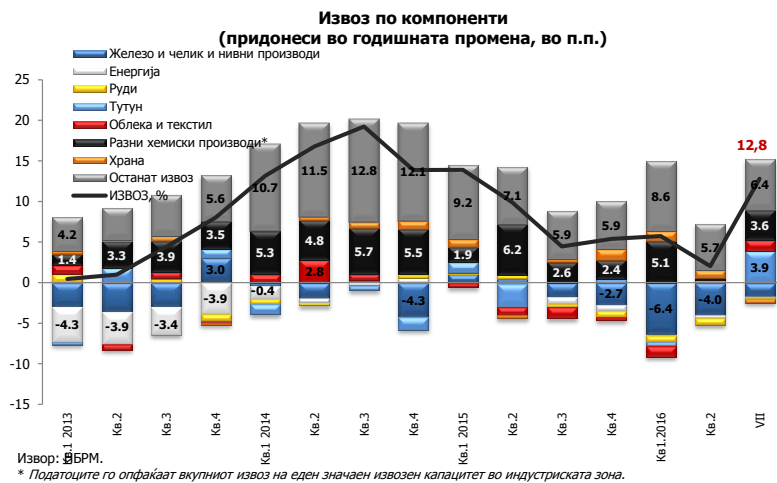
Номиналните податоци за **салдото во размената со стоки** во јули 2016 година упатуваат на мало стеснување на дефицитот...

...при значително повисок раст на извозот, во однос на увозот на стоки.

Буџетските остварувања во јули упатуваат на пад на **јавната потрошувачка**...

...заради намалените расходи за стоки и услуги, додека трошоците за плати на вработените во јавниот сектор и трансфери за здравствена заштита¹² бележат раст.

¹² Погolem дел од овие средства се однесуваат на расходите за стоки и услуги.

Во текот на јули 2016 година, посилниот раст на извозот во однос на растот на увозот на стоки доведе до **позначително стеснување на дефицитот во надворешнотрговската размена за 25,1% на годишна основа...**

...додека за третиот квартал според априлската проекција се предвидува проширување на трговскиот дефицит.

Извозот на стоки во јули забележа годишен раст од 12,8%, како резултат на подобрите остварувања на новите производствени капацитети, како и на повисокиот извоз на тутун и на облека и текстил...

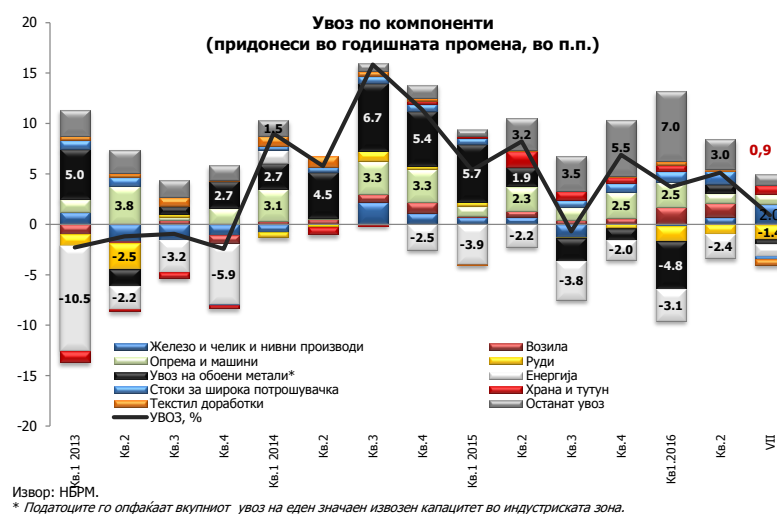
...додека послаби извозни резултати беа забележани кај извозот на железото и челикот.

Во споредба со априлската проекција, извозот во јули упатува на можност за повисоко остварување во третиот квартал. Ова отстапување произлегува од извозот на капацитетите новите ориентирани кон извоз и на тутунот, додека извозот на храна е малку послаб од очекуваниот.

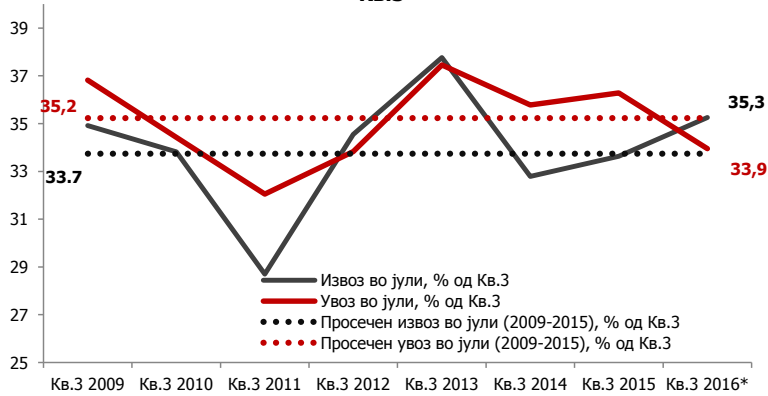
Увозот на стоки во јули се зголеми за 0,9% на годишна основа, при раст на увозот на железо и челик, а во помала мера и раст на суровинскиот увоз за дел од новите индустриски капацитети и на увозот на храна...

...што во голем дел беше неутрализирано со падот на увозот на руди и на енергија.

Увозните остварувања во јули главно се во согласност со очекуваните за третиот квартал според априлската проекција. Гледано според одделни категории, енергетскиот увоз, останатиот увоз и увозот на текстил и облека се пониски од предвидените, наспроти нагорното отстапување кај увозот на железо и челик и кај увозот на храна.

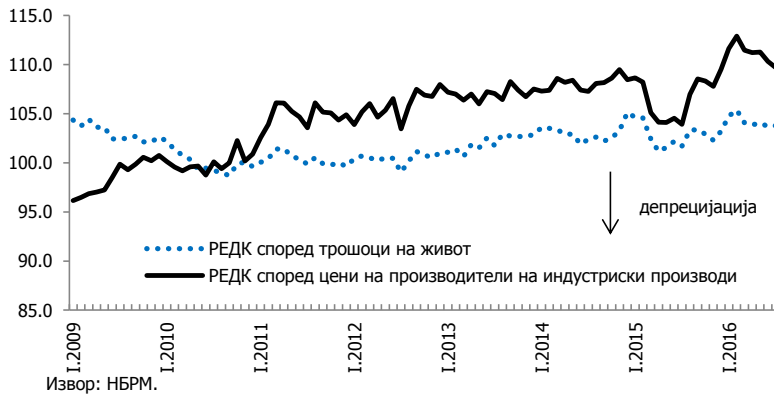

Учество на извозот и увозот во јули во проекцијата за Кв.3

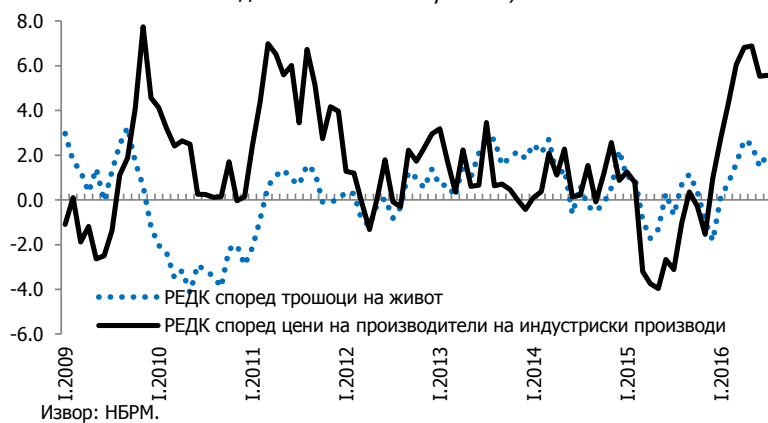
Остварувањата кај компонентите на размената на стоки со странство во јули упатуваат на можност за остварување помал трговски дефицит во однос на очекувањата за третиот квартал според априлската проекција. Сепак, податоците се однесуваат само на еден месец, што не е доволно за да се извлечат посигурни заклучоци за целиот квартал.

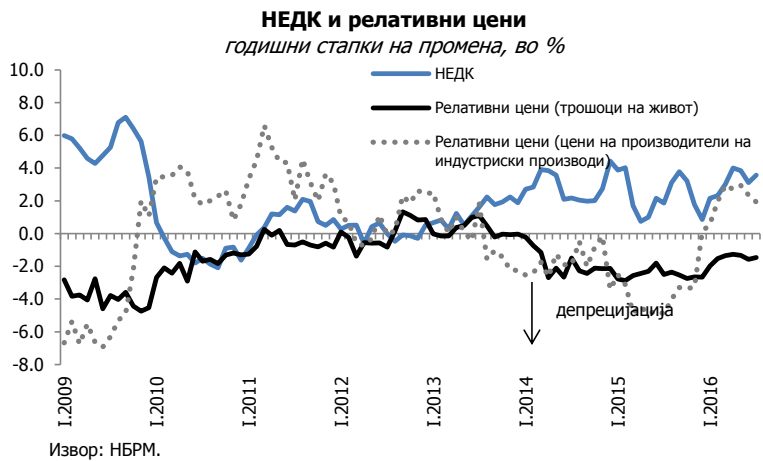
РЕДК (2010=100)

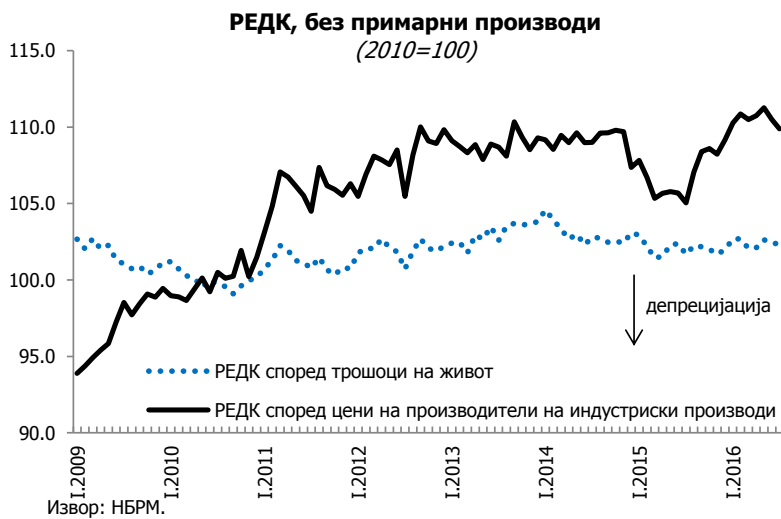
Во јули 2016 година, показателите на ценовната конкурентност на домашната економија упатуваат на апрецијација на годишна основа. Индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот апрецира за 2%, а индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи оствари позначителна апрецијација од 5,6%.

РЕДК годишна стапка на промена, во %

Ваквите движења главно се должат на динамиката на НЕДК, којшто апрецира за 3,6% на годишна основа, како резултат на депрецијацијата на британската фунта, руската рубља и турската лира во однос на денарот. Истовремено, релативните цени на индустриските производи забележаа раст од 1,9%, а релативните трошоци на животот остварија годишен пад од 1,5%.

Анализата на движењето на индексите на РЕДК, пресметани со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи¹³, укажува на апрецијација. Имено, во јули индексот на РЕДК заснован врз трошоците на живот апрецира за 0,7%, додека РЕДК дефлациониран со цените на индустриските производи забележа апрецијација од 4,6%.

¹³ Примарни производи коишто не се опфатени со пресметката се: нафтата и нафтените деривати, железото и челикот, рудите и увозните сировини за новите индустриски капацитети во слободните економски зони.

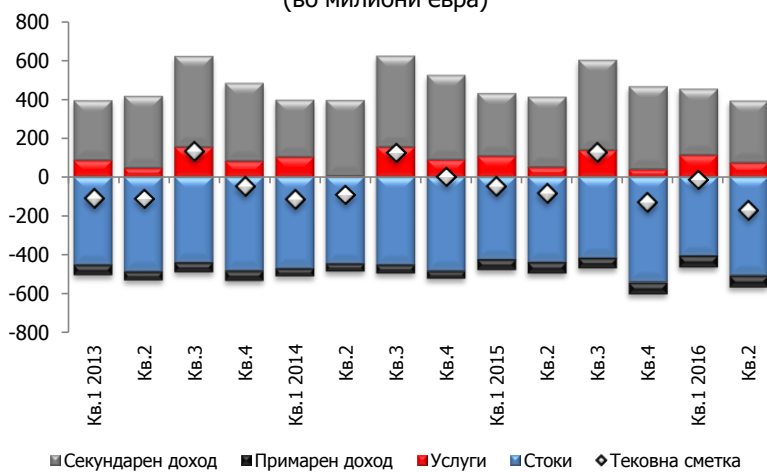
НЕДК и релативни цени, без примарни производи

годишни стапки на промена, во %

На годишна основа, релативните трошоци на живот се намалија за 1%, додека релативните цени на производителите на индустриски производи пораснаа за 2,8%. НЕДК забележа апрецијација од 1,7% на годишна основа.

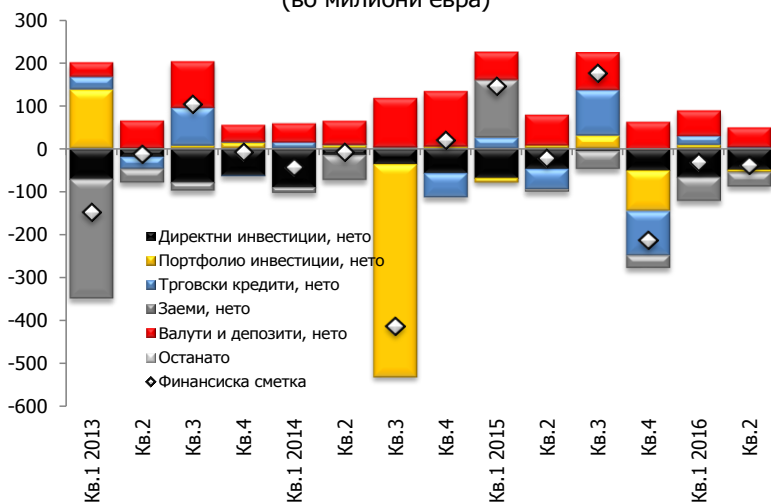
Компоненти на тековната сметка (во милиони евра)

Во вториот квартал од 2016 година, тековната сметка на билансот на плаќања забележа дефицит од 169,4 милиони евра (или 1,8% од БДП), односно дефицит повисок од очекуваниот за вториот квартал според априлската проекција.

Од аспект на одделните компоненти, најголем придонес за отстапувањето има понискиот суфицит кај секундарниот доход, а потоа и поголемиот дефицит во размената на стоки и услуги, како и малку поголемиот дефицит кај примарниот доход во споредба со априлската проекција.

Компоненти на финансиската сметка (во милиони евра)

Во второто тримесечје на 2016 година, преку финансиската сметка се остварени нето-приливи од 37,7 милиони евра (или 0,4% од БДП), што претставува надолно отстапување во однос на априлската проекција¹⁴.

Основен фактор за надолното отстапување во однос на априлската проекција претставува категоријата долгорочни заеми, каде што наспроти очекувањата за високи нето-повлекувања, во вториот квартал се остварени речиси неутрални текови. Остварувањата кај директните инвестиции, кај категоријата „валути и депозити“ и кај трговските кредити беа во согласност со проектираните износи. Притоа, во рамки на категоријата „валути и депозити“, повисоки се

¹⁴ Според новата методологија за компилација на билансот на плаќања ВРМ6, термините нето-приливи и нето-одливи означуваат нето-создавање обврски и нето-стекнување на средства, соодветно.

одливите кај останатите сектори, коишто во голема мера беа неутрализирани со повлекувањето на средствата на банките од нивните сметки во странство. Од друга страна, краткорочното задолжување во странство бележи нето-приливи, наспроти очекуваната неутрална позиција според априлската проекција.

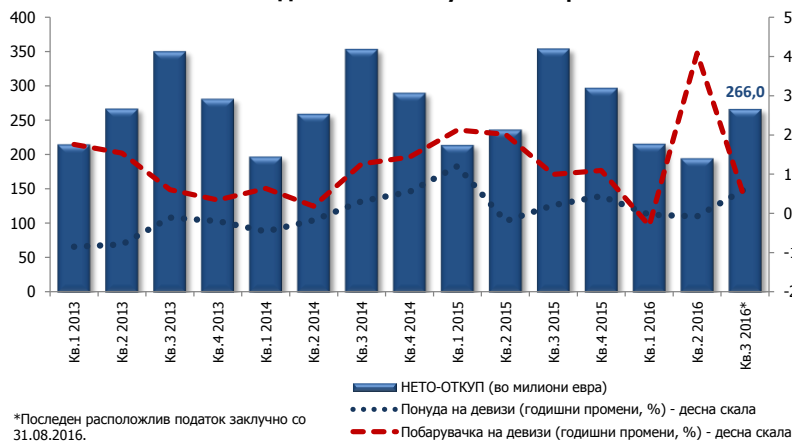
По минатомесечниот пад, последните податоци за менувачкото работење заклучно со август 2016 година покажуваат раст на понудата и на побарувачката за девизи и со тоа, понатамошно стабилизирање на менувачкиот пазар, по изразените притисоци во текот на април и мај, предизвикани од неекономски фактори.

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во периодот 1.7 - 31.8.2016 година изнесува 266 милиони евра, што претставува годишен пораст од 6,9%.

Последните информации од менувачкиот пазар засега упатуваат на нето-приливи што се во согласност со очекуваните кај приватните трансфери во третиот квартал од 2016 година, согласно со априлската проекција.

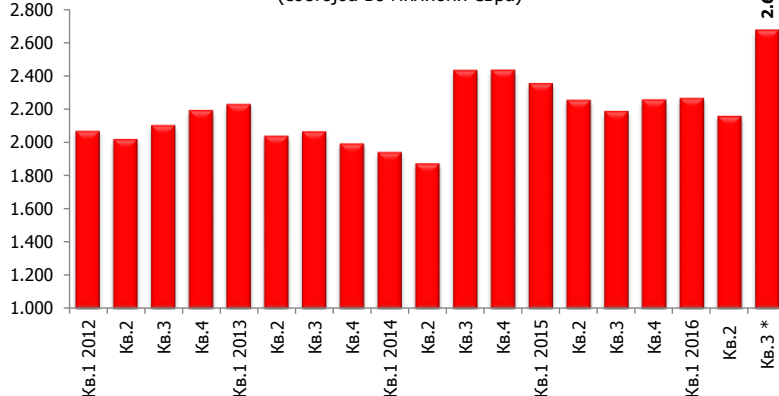
На 31.8.2016 година, состојбата на бруто девизните резерви изнесуваше 2.676 милиони евра, што претставува пораст од 517,8 милиони евра во однос на вториот квартал од 2016 година. Зголемувањето на девизните резерви во најголем дел произлегува од трансакциите за сметка на државата, односно издадената еврообврзница¹⁵, како и од девизните депозити на домашните банки кај НБРМ¹⁶ и интервенциите на НБРМ на девизниот пазар. Останатите трансакции немаа позначително влијание врз состојбата на девизните резерви.

Движења на менувачки пазар

* Последен расположлив податок заклучно со 31.08.2016.

Бруто девизни резерви (состојба во милиони евра)

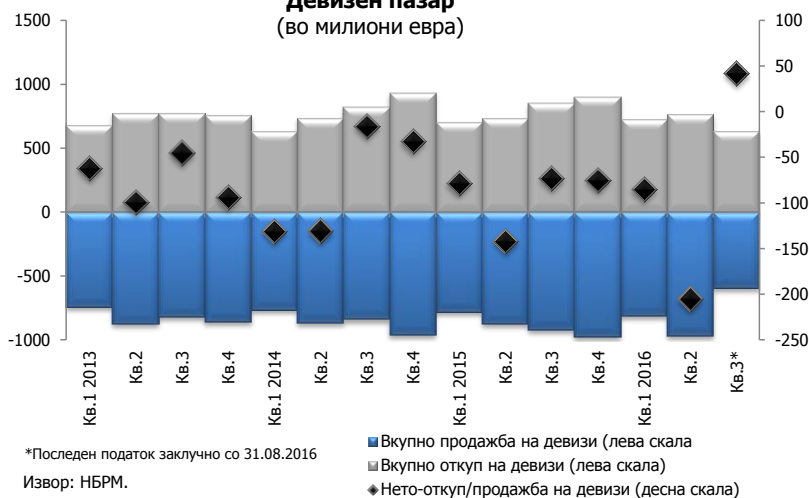
* Последен расположлив податок 31.08.2016

Извор: НБРМ.

¹⁵ На 26 јули 2016 година, државата ја издаде петтата еврообврзница во износ од 450 милиони евра, со рочност од седум години и каматна стапка од 5,625%.

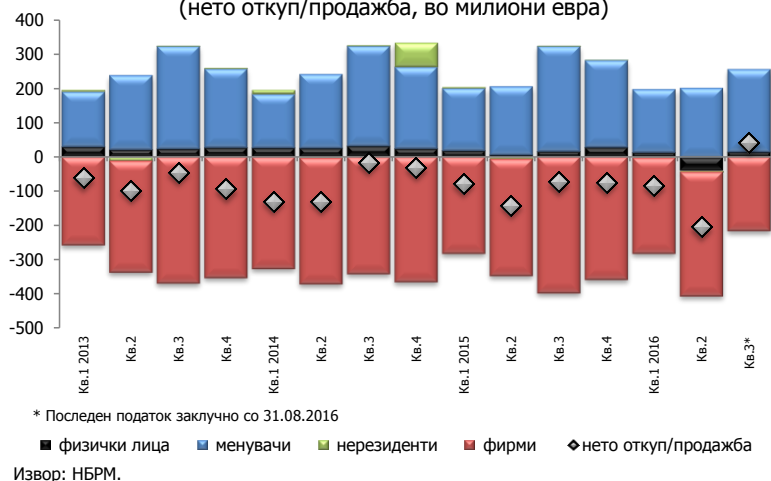
¹⁶ Растот на девизните депозити на домашните банки кај НБРМ произлегува од Одлуката за девизен депозит кај Народната банка на Република Македонија, донесена на 6.5.2016 година, а овозможува каматните стапки да се утврдуваат на ниво повисоко од нивото на каматните стапки коешто домашните банки го добиваат при пласирање на средствата во евра во странство.

Девизен пазар (во милиони евра)

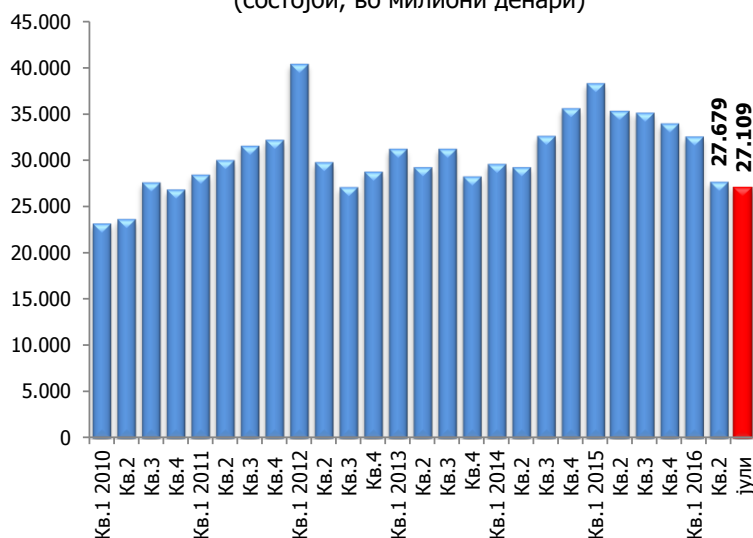
Во периодот јули – август 2016 година, на девизниот пазар на банките е остварен нето-откуп од **41,9 милиони евра**, што претставува раст од 71 милион евра, на годишна основа (во периодот јули-август 2015 година остварена е нето-продажба од 29,2 милиона евра). Ваквата годишна промена се должи на зголемувањето на понудата на девизи за 13,1% во услови на речиси непроменета побарувачка.

Структура на девизен пазар, (нето откуп/продажба, во милиони евра)

Секторската анализа покажува дека ваквите остварувања во најголем дел произлегуваат од намалената нето-продажба кај фирмите, а потоа и од зголемениот нето-откуп кај менувачите во овој период.

Монетарни инструменти
(состојби, во милиони денари)

Извор: НБРМ.

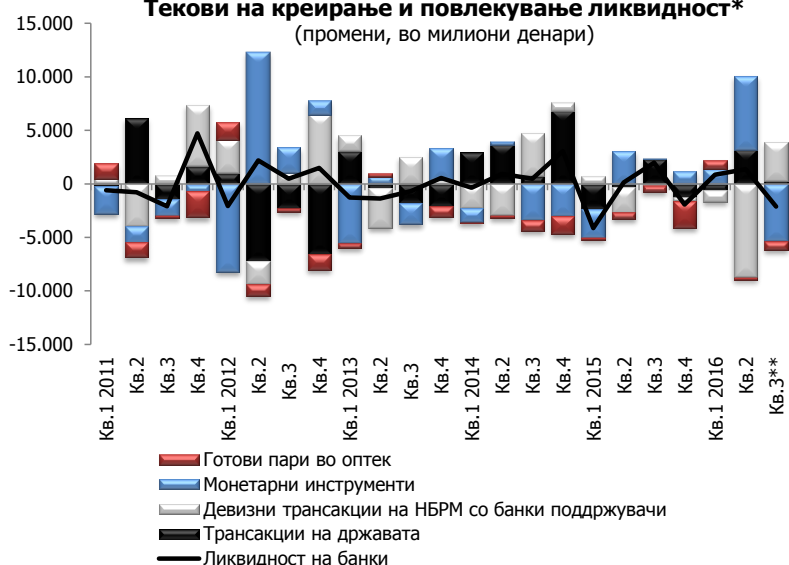
Податоците заклучно со јули укажуваат на мало креирање ликвидност преку монетарните инструменти во однос на крајот на второто тримесечје, наспроти очекуваното посилно повлекување на ликвидност во третиот квартал, согласно со априлската проекција.

Од аспект на тековите на креирање и повлекување ликвидност (од гледна точка на билансот), во јули нето девизната актива на НБРМ бележи позначителен раст во однос на крајот на второто тримесечје, а растот е поголем и во однос на очекуваниот за третиот квартал. Оствареното зголемување во најголем дел произлегува од нето-задолжувањето на државата во странство, што истовремено придонесе за повисоко ниво на депозити на државата кај НБРМ. Вкупните депозити на државата се значително повисоки и во однос на предвиденото зголемување за третото тримесечје, согласно со априлската проекција.

Во јули, примарните пари остварија раст во однос на крајот на вториот квартал, којшто е повисок во споредба со очекувањата за третиот квартал на годината.

Имајќи ги предвид промените кај одделните билансни компоненти и нивните отстапувања во однос на проекцијата, пониското ниво на монетарните инструменти од очекуваното е последица на отстапувањата кај позиција на државата кај НБРМ и на примарните пари.

Текови на креирање и повлекување ликвидност*
(промени, во милиони денари)

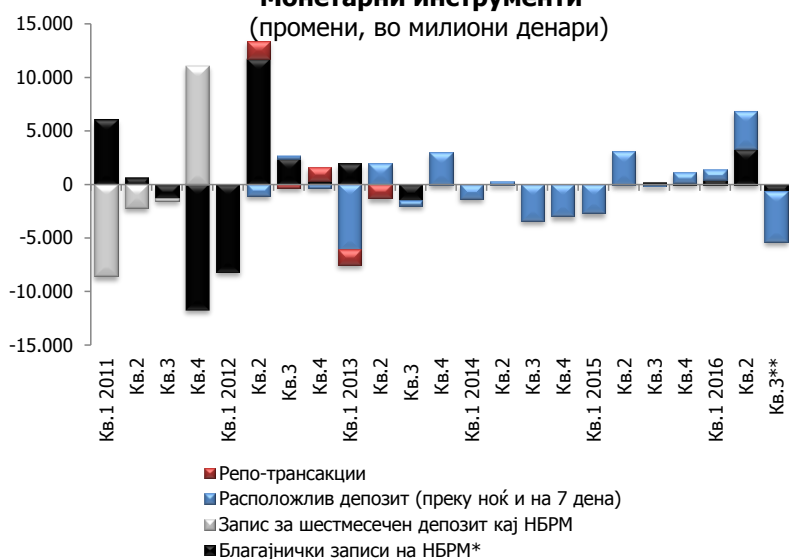

*Позитивна промена - креирање ликвидност; негативна промена - повлекување ликвидност.

**заклучно со август. Извор: НБРМ.

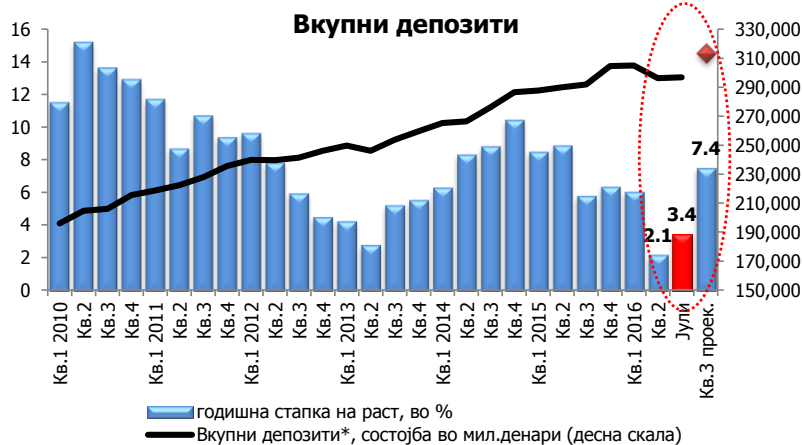
Согласно со оперативните податоци за тековите на ликвидност, во август ликвидноста на банките бележи пад на месечна основа. Анализирано преку индивидуалните фактори, намалената ликвидност во целост произлегува од поголемиот износ на пласирани ликвидни средства во монетарни инструменти (во најголем дел во краткорочни депозити кај НБРМ), во однос на ликвидноста креирана преку автономните фактори, главно преку девизните трансакции на Народната банка со банките поддржувачи.

Монетарни инструменти*
(промени, во милиони денари)

*Позитивна промена - креирање ликвидност; негативна промена - повлекување ликвидност.

**заклучно со август. Извор: НБРМ.

* Вклучува депозитни пари
Извор: НБРМ.

По намалувањето во претходните три месеци, вкупните депозити во јули забележаа раст. Повисокото ниво на вкупната депозитна база на банките претставува сигнал за натамошно видливо стабилизирање на очекувањата на економските субјекти. Анализирани по сектори, растот речиси во целост произлегува од зголемувањето на депозитите на домаќинствата, при мал раст и на депозитите на корпоративниот сектор, додека кај депозитите на останатите финансиски институции¹⁷ се забележува умерено намалување.

Годишната стапка на раст на вкупните депозити во јули изнесува 3,4% и е под растот од 7,4% проектиран за третиот квартал на 2016 година.

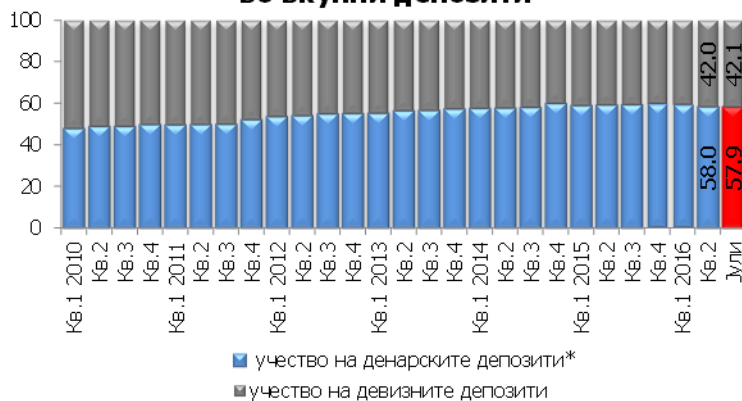

*вклучува денарски депозити со валутна клаузула. Извор: НБРМ.
вклучува депозитни пари.

Од валутен аспект, во јули се зголеми придонесот на денарските депозити во годишниот раст на вкупните депозити.

¹⁷ Во останатите финансиски институции се вклучени: инвестициските фондови, пензиските фондови, осигурителните друштва, друштвата за управување со инвестициските фондови и друштвата за управување со пензиските фондови, финансиските друштва и компаниите за лизинг.

Учество на денарски и девизни депозити во вкупни депозити

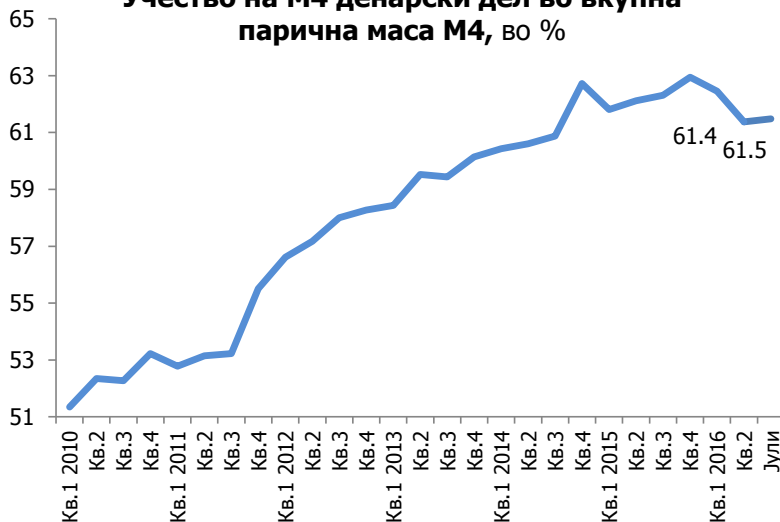

*вклучува денарски депозити со валутна клаузула. Извор: НБРМ.

Учеството на денарските депозити во вкупните депозити во јули се задржа на релативно стабилно ниво во однос на претходниот месец, при што денарските депозити преовладуваат во депозитната база на банките.

*вклучува депозитни пари.

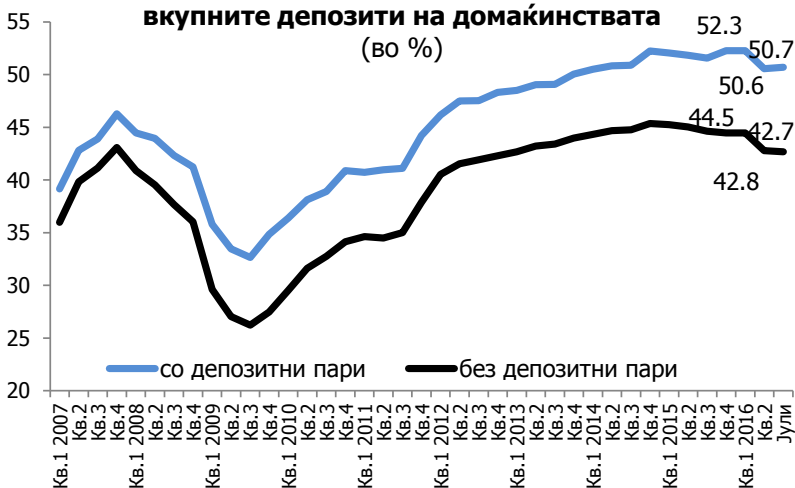
Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4, во %

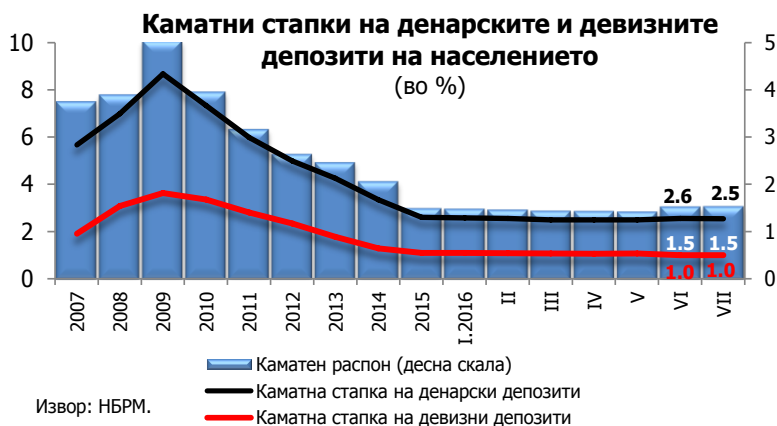
Извор: НБРМ.

Депозитите на домаќинствата во јули и натаму се зголемуваат, речиси двојно посилено во однос на претходниот месец. Од валутен аспект, зголемувањето на депозитите на домаќинствата првенствено произлегува од растот на денарските депозити, што упатува на значително подобрување на согледувањата на субјектите. Девизните депозити и натаму се зголемуваат, но умерено послабо.

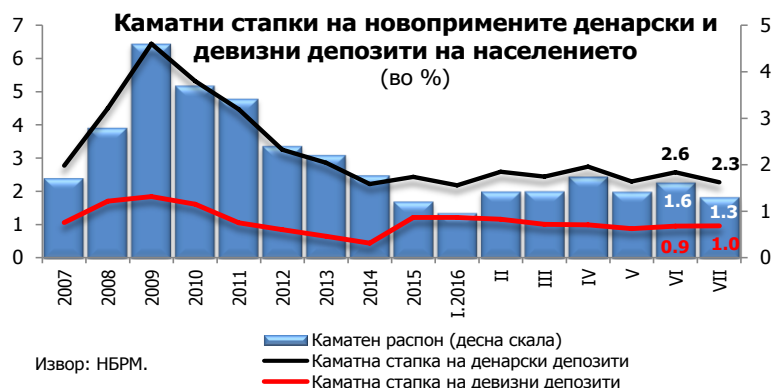
Учество на денарските депозити во вкупните депозити на домаќинствата (во %)

Извор: НБРМ.

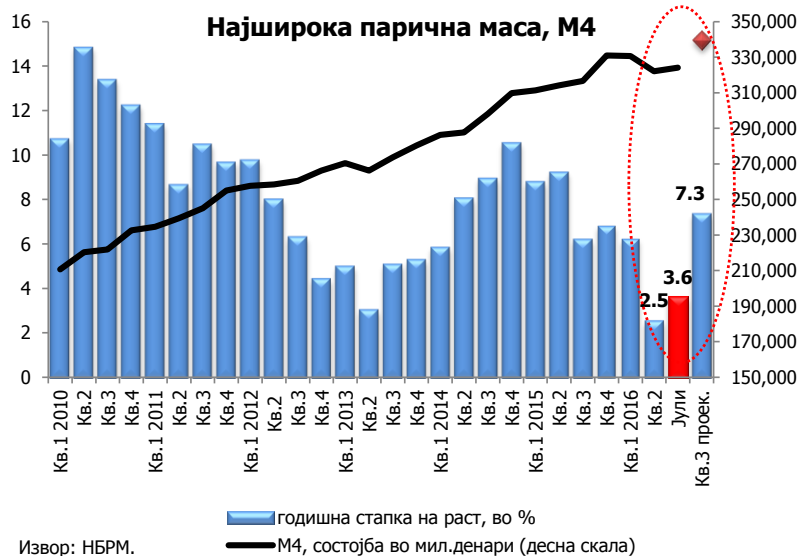
Во јули каматните стапки на денарските и девизните депозити на домаќинствата се задржаа на истото ниво како и во претходниот месец. Следствено, каматниот распон помеѓу каматните стапки беше непроменет на месечно ниво. Кај новопримените депозити е забележано стеснување на каматниот распон, како резултат на поизразеното намалување на каматната стапка на денарските депозити, при мал пораст на каматната стапка на девизните депозити.

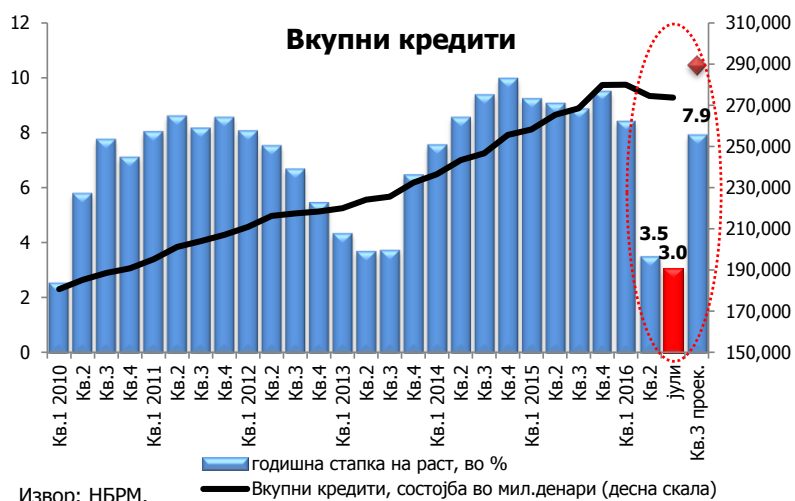
Кај вкупните каматни стапки, во јули не се забележани промени во однос на претходниот месец. Кај новопримените депозити се забележува намалување на каматната стапка на денарските депозити, при раст на каматната стапка на девизните депозити. Сепак, во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека се карактеристични променливи движења¹⁸, што може да доведе до чести и привремени приспособувања на каматниот распон.

¹⁸ Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити се должи на фактот што тие произлегуваат од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

Најшироката парична маса М4 во јули забележа раст на месечна основа, наспроти намалувањето во претходните три месеци. Растот на паричната маса во најголем дел се должи на зголемувањето на готовите пари во оптек, при раст и на вкупните депозити. На годишна основа, паричната маса е повисока за 3,6%, што е под растот од 7,3% проектиран за третиот квартал на 2016 година.

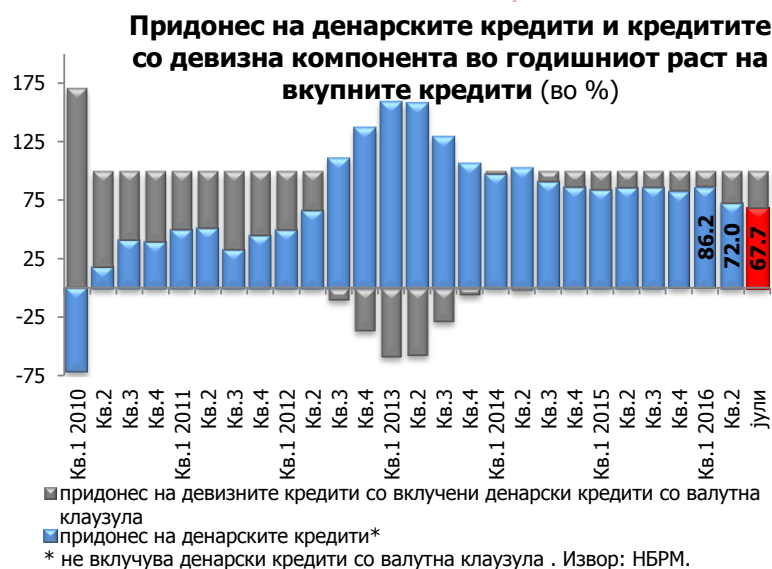
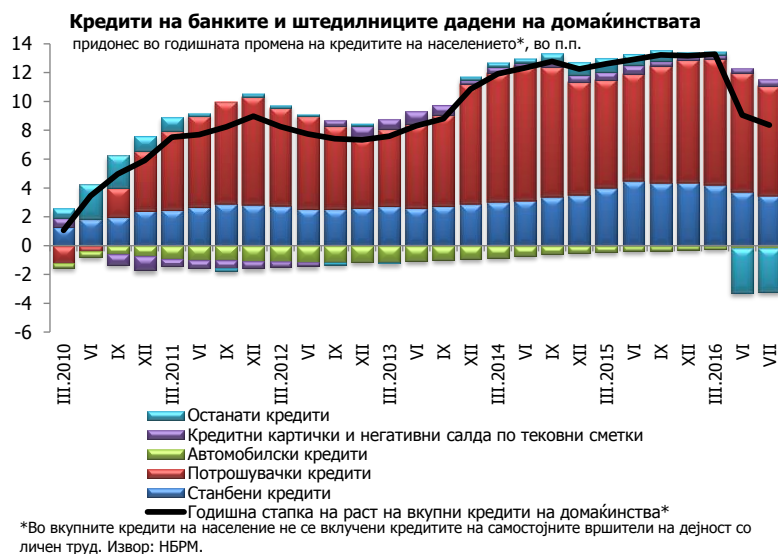

Кредитната активност во јули и натаму се намалува на месечна основа (за 0,3%), но значително послабо во однос на претходниот месец. Падот кај кредитите на приватниот сектор главно е резултат на регулаторните промени.¹⁹ Доколку се исклучи ефектот на отписите согласно со одлуката на НБРМ, кредитите на приватниот сектор бележат помал месечен пад од 0,1%. Резултатите од Анкетата за кредитна активност во однос на очекувањата на банките за третиот квартал упатуваат на натамошно олеснување на вкупните кредитни услови и кај двата сектора, при умерено нето-зголемување на побарувачката кај двата сектора, но послабо кај корпоративните кредити.

Годишната стапка на раст на вкупните кредити, на крајот на јули, изнесува 3%, додека без ефектот од регулаторните промени таа изнесува 8,2% и е над годишниот раст од 7,9% проектиран за третиот квартал на 2016 година, согласно со априлската проекција. Во јули, нивото на вкупните кредити се намали за 697 милиони денари, додека без

¹⁹ На 17.12.2015 година, Советот на Народната банка ја усвои Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за управување со кредитниот ризик, според која, почнувајќи од 1 јануари а заклучно со 30 јуни 2016 година, банките ќе вршат отписи на сите побарувања коишто се целосно резервирани подолго од две години, односно кај кои пред најмалку две години банката го утврдила и целосно го покрила кредитниот ризик од ненаплата.

ефектот на отписите падот е понизок и изнесува 269 милиони денари.

Годишното зголемување на вкупните кредити, во најголем дел, произлегува од растот на денарските кредити²⁰ и денарските кредити со валутна клаузула, додека девизните кредити бележат намалување.

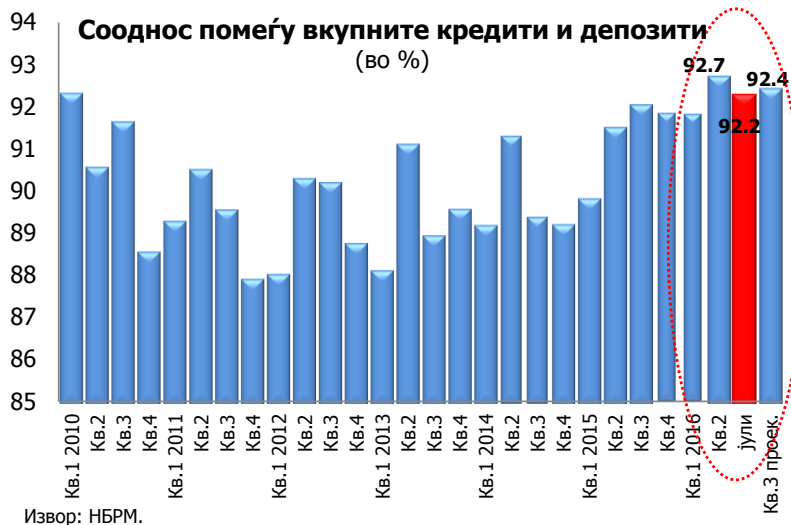
²⁰ Вклучува денарски кредити без валутна клаузула, пресметана камата и сомнителни и спорни побарувања.

Учество на сомнителните и спорни побарувања во вкупните кредити (во %)

Учеството на сомнителните и спорни побарувања во вкупните кредити во јули изнесува 7,5%, задржувајќи се на истото ниво како во претходниот месец. Анализирано по сектори, забележани се мали промени и кај двата сектора, и тоа намалување на сомнителните и спорни побарувања кај претпријатијата, а зголемување на сомнителните и спорни побарувања кај населението.

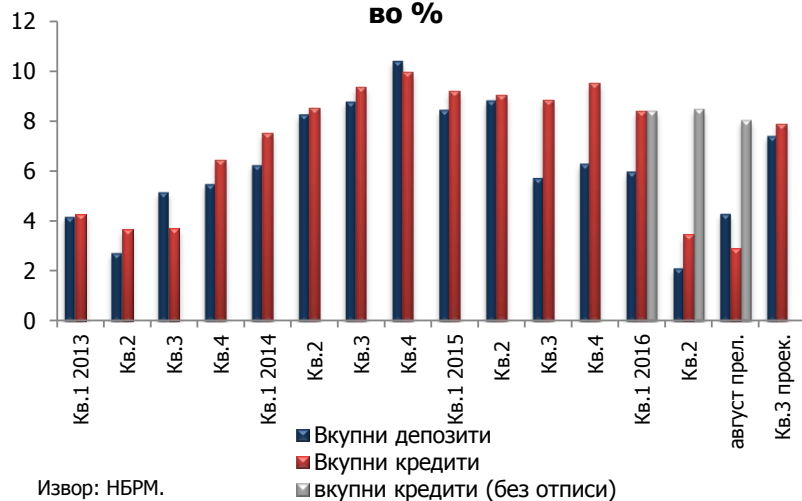
На годишна основа, вкупните нефункционални кредити во јули во споредба со истиот месец од претходната година остварија познателен пад од 3,7 п.п., што е резултат на измените во регулативата.

Искористеноста на депозитниот потенцијал за кредитирање на приватниот сектор мерена преку соодносот на кредитите и депозитите изнесува 92,2% во јули, што е пониско остварување во споредба со очекувањата со априлската проекција. Во однос на претходниот месец, показателот е понизок за 0,5 п.п. Доколку се исклучи ефектот на отписите, показателот кредити во однос на депозити изнесува 96,8%, што е повеќе за 4,4 п.п. од проекцијата за третиот квартал од тековната година.

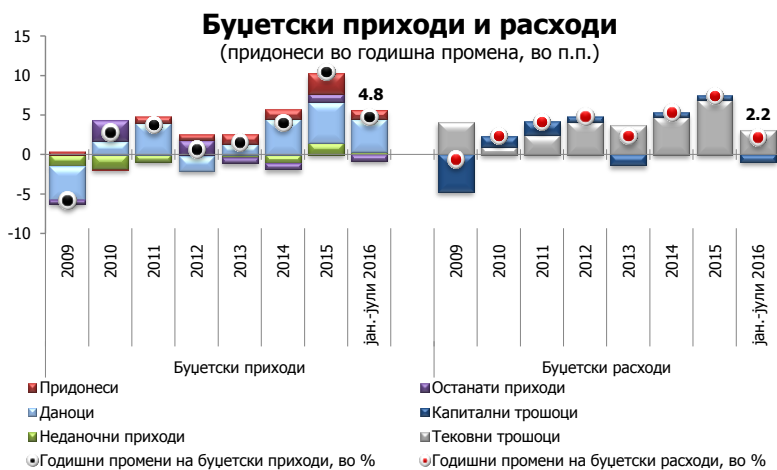
Првичните декадни податоци заклучно со август 2016 година покажуваат натамошен раст на вкупните депозити од 2,5% на месечна основа, односно значително посилен во однос на растот во претходниот месец (од 0,2%). Месечното зголемување на вкупните депозити во најголем дел се должи на растот на депозитите на претпријатијата, при умерен раст и на депозитите на домаќинствата. Валутната структура на вкупното штедење покажува натамошен солиден раст на денарските депозити, коишто во август објаснуваат околу 60% од месечниот раст на вкупното штедење. Во однос на крајот на вториот квартал, вкупните депозити во август остварија раст од 7.977 милиони денари, што претставува надминување на проектираниот раст за третото тримесечје. **Сепак, со оглед на досегашните надолни отстапувања, на годишна основа, вкупните депозити се повисоки за 4,3%, што е под растот проектиран за третиот квартал на 2016 година од 7,4%.** Во однос на кредитниот пазар, првичните податоци заклучно со август покажуваат минимално зголемување на месечна основа, наспроти падот од 0,3% во претходниот месец. Притоа, остварениот раст во целост се должи на повисокото задолжување на домаќинствата, при натамошен пад на корпоративното кредитирање. **На годишна основа, вкупните кредити во август се повисоки за 2,9%, додека без ефектот од регулаторните промени изнесуваат 8% и се над годишниот раст од 7,9% проектиран за третиот квартал на 2016 година, согласно со априлската проекција²¹.** Во однос на крајот од вториот квартал, вкупните кредити во август бележат пад од 614 милиони денари, додека согласно со априлската проекција за третиот квартал е проектиран раст.

Вкупни кредити и депозити во %

Извор: НБРМ.

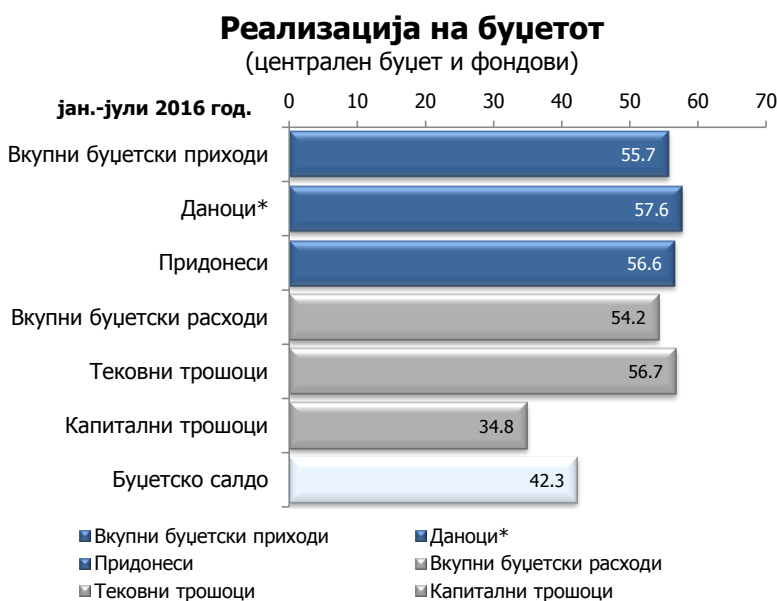
²¹ Корекција за извршените отписи во текот на август не е направена. Таа ќе биде направена откако овие податоци ќе бидат расположливи.

*Останатите приходи вклучуваат капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми.

Во периодот јануари – јули 2016 година, вкупните приходи во Буџетот на Република Македонија (централен буџет и буџети на фондови) се повисоки за 4,8%, на годишна основа. Повисокиот годишен раст на вкупните приходи во најголем дел произлегува од повисоките остварувања кај даноците и придонесите. Анализирани по даночни категории, растот на даноците главно произлегува од приливите врз основа на ДДВ и акцизите.

Кај буџетските расходи, остварувањата во периодот јануари – јули 2016 година се повисоки за 2,2%, на годишна основа, при што растот во целост произлегува од повисоките тековни трошоци (во чии рамки преовладуваат трансферите), додека капиталните трошоци се пониски на годишна основа.

*вклучува даночни приходи (ССП)
Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРМ.

Во однос на Буџетот за 2016 година²², остварените буџетски приходи во периодот јануари – јули претставуваат 55,7% од планираните. Во рамки на главните категории на буџетските приходи, вкупните даноци²³ и придонеси бележат остварување од 57,6% и 56,6%, соодветно.

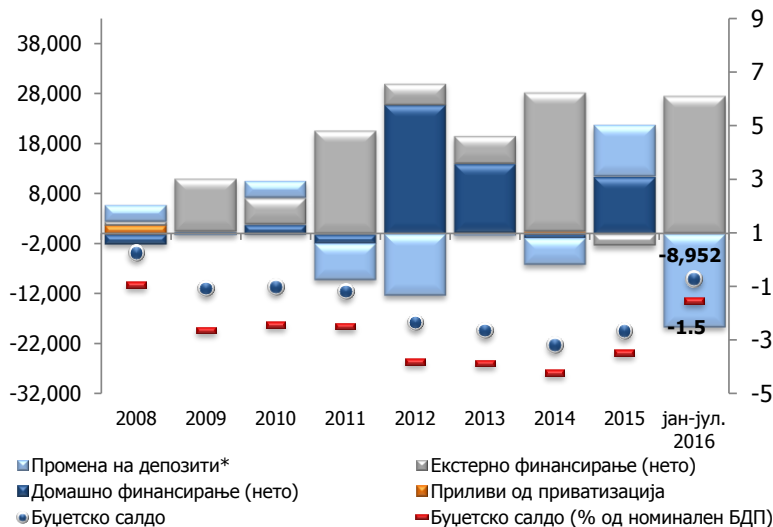
Кај буџетските расходи, остварувањата заклучно со јули претставуваат 54,2% од планираните за 2016 година, при што реализацијата кај тековните трошоци изнесува 56,7% од годишниот план, додека капиталните трошоци се значително пониски (34,8% од годишниот план).

Остварениот буџетски дефицит заклучно со јули претставува 42,3% од планираниот за 2016 година.

²² Споредбата е направена со Ребалансот на Буџетот за 2016 година од јули 2016 година.

²³ Вклучува даночни приходи (ССП).

Финансирање на буџетското салдо

* Позитивна промена - повлекување депозити; негативна промена - кумулирање депозити.

Извор: Министерство за финансии на Република Македонија.

Државни хартии од вредност (состојба, во милиони денари)

Извор: НБРМ.

Каматни стапки на безризични државни хартии од вредност*

* каматните стапки на 2 год., 3 год., и 5 год. државни обврзници се од последни одржани аукции (во мај 2015 год., септ. 2015 год. и ноем. 2014 год., соодветно).

Извор: Министерство за финансии

Во периодот јануари – јули 2016 година остварен е буџетски дефицит од 8.953 милиони денари, или 1,5% од номиналниот БДП²⁴.

Буџетскиот дефицит во анализираниот период во најголем дел беше финансиран со надворешно задолжување на државата, преку емисија на еврообврзница на меѓународните финансиски пазари²⁵.

На крајот на август, состојбата на државните хартии од вредност изнесуваше 80.108,6 милиони денари и во споредба со крајот на вториот квартал е повисока за 315 милиони денари.

На кумулативна основа, од почетокот на 2016 година, состојбата на државните хартии од вредност е повисока за 1.775 милиони денари.

Во август, каматните стапки за државните хартии од вредност се задржаа на нивото од претходниот месец.

Во споредба со крајот на претходната година, каматните стапки во август се умерено повисоки.

²⁴ Во рамки на анализата, за номиналниот БДП за 2016 година се користени априлските проекции на НБРМ.

²⁵ Во јули 2016 година беше издадена еврообврзница во номинален износ од 450 милиони евра, рок на достасување од 7 години и каматна стапка од 5,625%.

Прилог 1. Хронологија на промените во поставеноста на монетарните инструменти на НБРМ и избрани одлуки од областа на супервизијата донесени во периодот 2013 - 2015 година

јануари 2013 година

- Стапи во сила Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителна резерва (донесена во ноември 2012 година), со која се овозможува намалување на основата за задолжителна резерва на банките за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и на домашните производители на електрична енергија, како и за вложувањата во должнички хартии од вредност во домашна валута без валутна клаузула, издадени од споменатите претпријатија. Одлуката предвидува и целосно ослободување од издвојување задолжителна резерва за обврските на банките за издадени должнички хартии од вредност во домашна валута и оригинален рок на достасување од најмалку две години. Одлуката ќе се применува заклучно со 2014 година, кога зависно од постигнатите резултати ќе се преиспита потребата од нејзината натамошна примена.
- Донесена е Одлуката за намалување на основната каматна стапка на благајничките записи од 3,75% на 3,5%. Истовремено беше намалена и каматната стапка на расположливите депозити на седум дена од 2% на 1,75%, како и на расположливите депозити преку ноќ од 1,0% на 0,75%.

март 2013 година

- Донесена е Одлуката за управување со кредитниот ризик којашто почна да се применува од 1 декември 2013 година.

јули 2013 година

- Донесена е Одлуката за намалување на основната каматна стапка на благајничките записи од 3,5% на 3,25%. Истовремено беше намалена и каматната стапка на расположливите депозити на седум дена од 1,75% на 1,5%.
- Донесена е Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителна резерва со која се намалува стапката на задолжителната резерва за обврските на банките во домашна валута од 10% на 8%, со истовремено зголемување на стапката на задолжителната резерва за обврските во странска валута од 13% на 15%. Исто така, со измените се предвидува стапка на издвојување задолжителна резерва од 0% за обврските на банките кон нерезидентите финансиски друштва, со договорна рочност над една година, како и за сите обврски кон нерезидентите со договорна рочност над две години. За краткорочните обврски кон нерезидентите финансиски друштва во странска валута со договорна рочност до една година и натаму се применува стапка од 13%. Заради задржување на задолжителната резерва во денари и во евра на релативно стабилно ниво, со измените се предвидува зголемување на делот од задолжителната резерва во евра, којшто се исполнува во денари од 23% на 30%.

октомври 2013 година

- Донесена е Одлуката за изменување на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките. Со оваа одлука се намалува процентот на орочените депозити за кој се претпоставува дека ќе се одлее од банките, од 80% на 60%, а почнува да се применува од

1 декември 2013 година. Со промената ќе се ослободи повеќе простор кај банките за долгорочно кредитирање на реалниот сектор.

ноември 2013 година

- Донесена е Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителна резерва со која се предвидува НБРМ да не плаќа надомест на издвоената задолжителна резерва (стапката на надомест претходно изнесуваше 1% на задолжителната резерва во денари и 0,1% на задолжителната резерва во евра). Одлуката се применува од 1 јануари 2014 година.
- Донесена е Одлуката за благајничките записи со којашто се воведува методологија за утврдување на потенцијалната побарувачка за благајнички записи. Во согласност со поставениот механизам, доколку на ниво на вкупниот банкарски систем се утврди дека постои повисока побарувачка од потенцијалната, банките коишто аукцираат со повисоки износи од сопствениот ликвидносен потенцијал, ќе имаат обврска разликата во однос на потенцијалот да ја пласираат во депозити со рок на достасување од седум дена.

февруари 2014 година

- Донесена е Одлуката за намалување на каматната стапка на расположливите депозити на седум дена од 1,5% на 1,25%.

април 2014 година

- Донесена е Одлуката за изменување и дополнување на методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, со која во постоечката одлука се вршат две измени коишто се би требало позитивно да придонесат за кредитната поддршка на деловните банки кон претпријатијата. Имено, со оваа одлука (а во согласност со промените во новата Регулатива на ЕУ бр. 575/2013 за прудентните барања за кредитните институции и инвестициските фирми), чинидбените гаранции, односно гаранциите со кои се гарантира извршување одредена работа, се издвојуваат како ставки со средно низок ризик, поради што за нив е предвиден понизок фактор на конверзија (20%), наместо досегашните 50%. Тоа би значело дека при пресметката на адекватноста на капиталот, овие вонбилансни ставки во помал дел би се третирале како билансни, што може да придонесе за подобрување на адекватноста на капиталот и да го поттикне кредитирањето на корпоративниот сектор. Другата новина што се воведува е мотивирана од меѓународната практика на формирање фондови од страна на нискоризични субјекти (централни влади или мултилатерални развојни банки), чијашто основна цел е финансирање развојни проекти. Финансирањето на овие проекти најчесто се врши преку една или повеќе комерцијални банки, коишто, исто така, учествуваат со своите средства, и тоа: преку поделба на изложеноста во точно определен сооднос помеѓу банката и фондот или преку давање гаранции или други слични инструменти со кои фондот (давателот на гаранцијата) гарантира покривање на дел од кредитниот ризик во случај на неплаќање на обврските од страна на должникот. Со цел да се опфатат ваквите случаи, се овозможува поповолен регулаторен третман на фондовите основани од една или повеќе централни влади, мултилатерални развојни банки или јавни институции. За сите овие фондови, пондерот за ризичност ќе изнесува 0%, при што условот ќе биде финансирањето да се изврши со уплата во удели, односно билансните и вонбилансните активности да бидат покриени со капиталот на фондот.

септември 2014 година

- Заради натамошно канализирање на вишокот ликвидност на банките кон нефинансискиот сектор, во септември НБРМ го ревидира механизмот за пренос на побарувачката на благајнички записи којашто е над потенцијалот на банките во друг инструмент, т.е. инструментот расположливи депозити на седум дена. Во согласност со овие промени, за расположливите депозити на седум дена коишто банките ќе мора да ги издвојат доколку на аукциите на благајнички записи побаруваат повисок износ од потенцијалниот²⁶, е утврдена каматна стапка од 0%. За останатите средства коишто банките доброволно ќе ги пласираат во расположливи депозити на седум дена и натаму важи редовната каматна стапка.

септември 2014 година

- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва, со којашто се продолжува примената на нестандартната мерка за намалување на основата за задолжителна резерва на деловните банки за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и на домашните производители на електрична енергија. Основна цел на Одлуката е да се обезбеди натамошна поддршка на двата системски значајни сектора на економијата. Досегашната примена на оваа мерка даваше позитивни ефекти врз динамиката на кредитирањето, а со тоа и на целокупниот економски раст, придонесувајќи за намалување на трошокот за финансирање на претпријатијата од двата сектора, но послабо од потенцијалното. Во вакви услови, а имајќи ги предвид податоците што укажуваат на одредена неизвесност околу динамиката на кредитирањето на корпоративниот сектор во следниот период, Одлуката предвидува оваа нестандартна мерка да продолжи да се применува до 31 декември 2015 година.

октомври 2014 година

- Донесена е Одлуката за намалување на каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ од 0,75% на 0,5% и на седумдневните депозити од 1,25% на 1%.

март 2015 година

- Донесена е Одлуката за намалување на каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ од 0,5% на 0,25% и на седумдневните депозити од 1% на 0,5%.
- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за благајничките записи, со којашто се предвидува нов начин на формирање на понудите на банките на аукциите на благајнички записи. Согласно со Одлуката, износот на понудата на поединечна банка се пресметува со примена на нејзиното соодветно процентуално учество во вкупната понуда на благајнички записи, намалена за износот на достасани благајнички записи на „Македонска банка за поддршка на развојот“ АД Скопје. Заради обезбедување на оперативната ефикасност во спроведувањето на аукциите од овој тип и поголема транспарентност кон банките, се предвидува НБРМ пред аукцијата да ги известува банките за максималниот износ на понуда којшто може да го достави секоја поединечна банка. Со примената на оваа можност за формирање на понудата на банките, се очекува и стабилизирање на побарувачката на нивото на понудениот износ, така што се надминува потребата од пресметка на потенцијална побарувачка и следствено се укинува обврската за издвојување на задолжителни седумдневни депозити за банките кога побарувачката на аукцијата ја надминува потенцијалната побарувачка.

²⁶ За начинот на утврдување на потенцијалната побарувачка за благајнички записи видете во Одлуката за благајнички записи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 166/13).

април 2015 година

- Донесена е Одлуката за кредитот во крајна инстанца со којашто покрај постојните можности за одобрување кредит во крајна инстанца на банките со залог на должнички хартии од вредност, девизи и побарувања на банките од Народната банка, се воведува можноста за одобрување на овој кредит и со залог на побарувањата на банките од клиенти. Се предвидува овој модалитет на кредитот во крајна инстанца да се активира доколку банката не располага со должнички хартии од вредност и девизи. Во Одлуката се прецизираат и видовите побарувања, коишто се прифатливи за Народната банка, како обезбедување за кредитот во крајна инстанца.

јуни 2015 година

- Советот на Народната банка донесе превентивни мерки за управување со капиталните текови на Република Македонија кон Република Грција. Превентивните мерки се однесуваат на ограничување на капиталните одливи од резидентите на Република Македонија (физичките и правните лица) кон грчките субјекти врз основа на новосклучени капитални трансакции, но не и на ограничување на одливите врз основа на пристигнати плаќања за веќе склучени капитални трансакции. Со овие мерки, се ограничуваат само капиталните одливи кон Република Грција и кон субјекти од Република Грција (како што се одливите за основање друштво, вложување во хартии од вредност, вложување во документи за удел во инвестициски фондови, вложување во инвестициско злато, финансиски кредити, долгорочни заеми и слично), но не се блокира ниту на каков било начин се отежнува сегашното и идното комерцијално работење со субјектите од Република Грција. Тековните трансакции и натаму се слободни. Исто така, за да се задржи сигурноста на странските инвеститори за остварување на правата од нивната сопственост во Република Македонија, не се ограничуваат ниту одливите врз основа на остварените дивиденди. Понатаму, заради обезбедување на средствата коишто домашните банки ги имаат во банките во Република Грција, македонските банки се должни да ги повлечат сите кредити и депозити од банките со седиште во Република Грција и нивните филијали и подружници во Република Грција или во странство, без оглед на договорената рочност. Сепак, за да се овозможи непреченото одвивање на платниот промет со странство за трансакциите коишто не се забранети, е направен исклучок од ова барање за средствата на тековните (кореспондентните) сметки кај тие банки. Досегашните претпазливи и супервизорски мерки и лимити за банките во однос на вложувањата во хартии од вредност вклучително и грчките хартии од вредност, се надополнети со експлицитна забрана за сите резиденти, за вложување во грчки хартии од вредност. Станува збор за заштитни мерки со привремен карактер, коишто се воведени заради заштита од позначително нарушување на рамнотежата во билансот на плаќања и нарушување на стабилноста на финансискиот систем како последица од евентуалните позначителни одливи на капитал од Република Македонија кон Република Грција.

август 2015 година

- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва, со којашто се врши намалување на стапката на задолжителната резерва за обврските на банките кон физички лица во домашна валута со договорна рочност над една година, од 8% на 0%, со што овие обврски добиваат ист третман како и обврските над две години, за кои веќе се применува стапка 0% од 2012 година. Имајќи предвид дека со измената банките се ослободуваат од задолжителната резерва за депозити на физички лица во денари со рочност повисока од една година, се очекува дека оваа мерка соодветно би придонесла за поголема понуда на штедни производи во денари со стимулативни каматни стапки.
- Советот на Народна банка ја донесе Одлуката за изменување на Одлуката за благајнички записи, со којашто се предвидува приспособување на механизмот на учество на аукцијата на благајнички записи на Народната банка, каде што основен критериум ќе биде поединечното учество на банките во вкупните обврски во домашна валута без валутна клаузула на банкарскиот систем. Со измените, Народната банка продолжува со поддршката на штедењето на физичките лица во домашна валута и на подолг рок, што им остава простор на банките за активна кредитна поддршка на приватниот сектор.

декември 2015 година

- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, со која се воведуваат мерки за забавување на растот на долгорочните потрошувачки кредити. Со мерката се зголемува капиталното барање за банките за долгорочните потрошувачки кредити со рок еднаков или подолг од осум години. Така, пондерот на ризичност на побарувањата врз основа на потрошувачки кредити со договорен рок на достасување еднаков или подолг од осум години се зголемува од 75%, односно 100%, на 150%. За да не се предизвикаат поголеми потреси на пазарот на потрошувачкото кредитирање, а сепак стапките на раст да се сведат на умерено ниво, оваа мерка е насочена само кон новоодобрените долгорочни потрошувачки кредити, односно кредитите со рок еднаков или подолг од осум години одобрени по 1.1.2016 година. Воедно, со оваа одлука се воведува и повисоко капитално барање (пондер на ризичност од 75%) за растот на пречекорувањата на трансакциските сметки и кредитните картички остварен во однос на 31 декември 2015 година. Целта на оваа одлука е да се спречи можноста од пренасочување кон овој тип задолжување, како резултат на мерката за забавување на потрошувачките кредити. Исто така, со оваа одлука, се создаваат услови за олеснување на пристапот на правните лица. Имено, се намалува капиталното барање за издадените гаранции од страна на банките со кои се гарантира плаќање врз основа на одреден деловен однос на клиентот и за побарувањата на банките коишто се обезбедени со деловен простор којшто исполнува определени услови. На овој начин се овозможува банките да одвојуваат понизок износ на капитал за кредитногаранциското работење со правните лица, вклучително и малите и средните претпријатија, што може да предизвика намалување на трошокот на банките, а со тоа и на клиентите за овој тип работење.
- Советот на Народната банка ја усвои Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за управување со кредитниот ризик, според која, почнувајќи од 1 јануари а заклучно со 30 јуни 2016 година, банките ќе вршат отписи на сите побарувања коишто се целосно резервирани подолго од две години, односно кај кои пред најмалку две години банката го утврдила и целосно го покрила кредитниот ризик од ненаплата. Согласно со постојната

регулатива, банките се должни целосно да ги резервираат побарувањата каде што клиентот доцнел најмалку една, па сè до пет години доколку има одредено обезбедување, а со новата мерка, по истекот на две години откако целосно ги резервирала, банката е должна да ги отпише. Притоа, банките и понатаму ќе имаат можност и обврска да преземаат активности за наплата на овие побарувања, иако се отпишани. Мерката не предизвикува дополнителни трошоци за банките, бидејќи се отпишуваат побарувања коишто се веќе целосно резервирани, најмалку пред две години.

- Советот на Народната банка одлучи да се продолжи со примената на нестандардната мерка за намалување на основата за задолжителна резерва во денари на деловните банки за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и на домашните производители на електрична енергија за дополнителни две години, заклучно со крајот на 2017 година.
- На 29 декември 2015 година престана да важи Одлуката за воведување посебни заштитни мерки, којашто беше донесена од страна на Советот на Народната банка на 28 јуни 2015 година поради должничката криза во Грција во тој период. Мерките се донесоа заради заштита од опасноста од нарушување на рамнотежата во билансот на плаќања или на стабилноста на финансискиот систем на Република Македонија, како последица на евентуалните позначителни одливи на капитал од Република Македонија кон Грција. Тие беа со привремен карактер за период од најмногу шест месеци, со можност за продолжување на нивната примена. Заштитните мерки ја постигнаа целта заради која беа воведени, односно оневозможија поголеми капитални одливи од Република Македонија, не нарушувајќи го притоа деловното работење на домашните компании со грчки субјекти. Рамнотежата во билансот на плаќања и стабилноста на домашниот банкарски систем беа одржани. Состојбата во Грција веќе одреден период се стабилизира. Кредиторите продолжија со финансиското поддржување на Грција, којашто, пак, се обврза да применува економски и социјални реформи, како и мерки за штедење. Поради тоа, со истекот на шестмесечната важност на заштитните мерки на 28 декември 2015 година, односно почнувајќи од 29 декември 2015 година, оваа одлука веќе не е во примена.

мај 2016 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 3 мај 2016 година, беше одлучено каматната стапка на благајничките записи да биде зголемена за 0,75 процентни поени, од 3,25% на 4%. Одлуката за затегнување на монетарната политика е реакција на зголемената побарувачка на девизи и притисоците врз депозитната база на банките, коишто во целост се последица од влошените очекувања на економските субјекти, предизвикани од нестабилната политичка состојба во земјата. Со тоа, промената на каматната стапка е одговор на делувањето на фактори од неекономска природа.
- Советот на Народната банка ја усвои Одлуката за задолжителна резерва, со која ја зголеми стапката на задолжителната резерва за обврски на банките во домашна валута со валутна клаузула. Мерката е заради натамошно поттикнување на процесот на денаризација на депозитите во домашниот банкарски систем. Со оглед на незначителното учество на овие обврски во билансите на банките, измените се исклучиво заради натамошно задржување на ниската склоност на економските субјекти за пласирање на овој вид депозити во домашните деловни банки.
- Заради одржување и зголемување на депозитите во домашниот банкарски систем, Советот на Народната банка ги преиспита и ги подобри условите за пласирање девизни депозити на домашните банки во Народната банка и ја усвои Одлуката за девизен депозит кај

Народната банка на Република Македонија. Во таа смисла, почнувајќи од 13 мај 2016 година, банките можат да пласираат девизни депозити во централната банка по повисоки каматни стапки од тековните негативни каматни стапки, коишто преовладуваат на меѓународните финансиски пазари. Се очекува дека оваа мерка ќе придонесе за намалување на трошоците на домашните банки, што следствено би придонесло за повисоки каматни стапки за депозитите на нивните клиенти, домашните правни и физички лица.